

GODOKONO OKODAWATE LETA

YUNAPI HIBIMA: MIDIPA:TAMO

ODODIYA:

Godokono Tabote Ebedo Gudugodone Atamo Da:puluhukuya:

1 ¹Dopamo Godote a Yunapino iniwala:tamo komo hiya:hiya: gabodo tabo olamaginakui, iyo, ba:ba tetelo ebete ebene ukui hawakalimipi ipuwado ebene ubi komo behawakalilamenakui. ²Huiyatiya a eyoni gugudi tetelo ba:moe hopoeno kuititi tetete ba tatali, ebete eta hopo lumagi ipuwado tabo poemeheno ebene Gudugodone atamo tabo a:polamagiya:. Ba: hibila, dopamo ba:be Gudu ipuwado ebete alomo ba:gala hopo konomo bododiliya:, ba:gala ebete ebe a:lawiya: hopoeno kuititi tetenomolo hiliyonomo komoeno Namutudawama: keda:ma:.* ³Ba:bene ba:be Gudu ba: Godokono konomo a:la:minoeno awagaha komola, ba:gala ebete Godokomo ba eda:na ibi netewapi ba: kapiyanomola. Ba: hibila, alomo ba:gala hopoeno ilina hiliyonomate hidonomamo kopola:nama:, ebete ebene helonomo tabamo ibi bulamena.*

Godokono Guduino Helote Ebedo Nopopino Helo Na:gogolena

Numa:la:, ba:be Guduti tawakalubino kuba ododili komo kegebolelamema: gabo da:hiduimiya:, ebete ba:be komone Hunu Habamo odolote, pote ba:bolo Helonomo Gawadalagima: deda:na ba:be Kodawoeno tu hapuamo dito nemediya:. ⁴Ba:bema: Godote ebene Gudutamo kebe mahilo kikamiya:, ba:be mahilote Hunu Haboeno nopopino mahilo hiliyonomo keba ka:na ka:gogolena, ba: ba:ba ka:na

* 1:2 Yon 1:3 * 1:3 Oel 2:33-34; Kol 1:20; Yun 8:1

Guduino helote ibino helo atumu na:kagogolena, mabu Nabiwiti ebe
Kodawama: komidima: hibinomolo ebe ba:bema: lawiya:.*

⁵Ba: hibila, Godokono nopopi hiliyonomo ipuwalo ebete eta kapiya
ba:ma ka:na kakiyamiya:ha;

“Ama: ba: naeno Gudulata,

ka:lo na ba: amia:no Nabiwima: eda:mo.”

Ba:gala Godote ebene eta nopodawoeno komoma: ba:ma ka:na
kagoiya:ha;

“Nale ebene Nabiwima: ba eda:na,

ebe naeno hibi Guduma: beda:namene.”*

⁶Ba:bema: numa:la; Godote ebene dopo Gudunomo ba:moe hopamo
poemema: da:hiduya; ba:ba tetelo ebete ebene komoma: eta tabo ba:ma
ka:na kagoiya;

“Wadiyala naeno nopopi hiliyonomate ebe nadikuma:mena:”*

⁷Ba:bene ebene nopopino komoma: Godote tabo ba:ma ka:na goiya;

“Nale naeno nopopi huhumu a:midilinakomo,

iba:te naeno ubi komamo papamila:halelo hiya:hiya: kotolamema:.

Iyo, nale ibi koe powamo ba midilina,

iba:te naeno hiya:hiya: oko bowatihonamena:.”*

⁸Huiyatiya Godote ebene Guduino komoma: ebetamo na:goyiya;

“Ama: hibi Godoma: ba eda:na,

amia:no Ko Gawadalagi komote

emedena emedena tetelo bitanamene.

Ba:bema: ama:le amia:no tawakalubino komo

tuputupu ukui kapiyamo banagilamelelamenakomena:ta,*

⁹ba:gala ama: kuba komo ododima: ubiha:ma: ba eda:na,

hidohido komo kapiya ododilima:

ubi konomamo ihatenata.

Ba:moe ba:be mabuma: pote amia:no Godoma: deda:na,

ba:be Kodawate komo hopo habanapi uwateheno

ama: kapiya belawiya:ta,

iyo, ebete konomo kalakala ama: hunamo a:haminuya;

ama:le ba:be kalakalago

Ko Gawadalagi emede bahilo kolutama:.”

¹⁰Ba:gala eta tetelo Godote ebene Gudutamo tabo ba:ma ka:na kagoiya;

“Pote tupuimi mabuni alomo ba:gala hopo konomo

ebene kokotamo dododiliya;

o Kodawa, ama: ba:be Helonomodawalata.*

¹¹Ba: hibila, ama:le dododiliya:la

* 1:4 Pil 2:9 * 1:5 Oel 13:33; 2Sa:m 7:14 * 1:6 Lom 8:29 * 1:7 Ohale 104:4

* 1:8 Ohale 45:6-7 * 1:10-12 Ohale 102:25-27

ba:bi ilina hiliyonomate ha:kiya kowibohoma:na;
 pupulino ilinate keba ka:na ka:kubakubahanaka ba:ba ka:na,
 huiyatiya amia:no komo eba ka:naha,
 ama: emedena tetelo bemedenamena:ta.

12 Iyo, ba:moe hopoeno ilinate kowibohoma;
 ama:le amia:no ubilo

ibi hiliyonomo tama:mo dito komiya:tema:na:ta,
 lumagiti uli kaliko pulima:

ebeno pakala kaliko tama:mo keba ka:na kihatenako ba:ba ka:na.
 Ama: huiyatiya hiya:ma: a:keda:mena:ta,
 mabu emedena emedena tetelo
 amia:no ka:ka:te a:kawibonamene.”

13 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Godote ebena nopopi hiliyonomo
 ipuwalo eta kapiya ba:ma ka:na kakiyamiya:ha;

“Ama: Ko Gawadalagima: ba eda:na,
 wadiyala ama: naeno tu hapuamo na:pemeda;
 ba:bene ama:go alaholohopi

nale ibi amia:no nato a:puti bahima: komidilima:nemo.”*

14 Ba:bema: numa:la:, Godokono ubi komote ebena nopopa:tamo keba
 ka:na kitana? Ba: hibila, ba:bi gobogobate ebe ba adikumina, ebete
 ibi hiya:hiya: oelamenako, puya:te ka:ka: mula: komo ebegodone
 da:lawemena: ba:bi tawakalubi hidamo konowalubilinama:.*

Kodawate Tawakalubino Ka:ka: Komula:lema: Hido Tabo Dolamagiya:

2 1 Ba:bema: ba:be komo ba emalagidolo wadiyala ale kebe hibi
 tabo komokomo dulihuya:ma:, ba:bi komo kodakodanomolo
 kowatila:mota:nama:nema: ale eta hibo gabo ududikapoma:. 2 Numa:la:,
 Godote ebena nopopi ipuwado kebe hiya:hiya: Tutumu Tabo a Yunapino
 iniwala:tamo dikalamiya:, ebete ebena ubi bihatiya: iba:te ba:bi tabamo
 hibinomolo kopapamila:hanama:. Ba:be mabuma: ibi ipuwalo puya:te
 papamila:haheno eta kukala dadikanaliya:, ba:bako tawakaluba:te
 ebegodone ibino modobo huiya ba: dito uwatenakuya:.* 3-4 Huiyatiya
 a tetelo duluhukuya:, ba:be ka:ka: mula: taboeno helote dopo taboeno
 helo na:gogolona. Kodawa Ya:suti da:piya:, ebete ba:be uli taboeno komo
 ha:kiya polamagiya:, ba:bene puya:te ebena tabo dulihuya:, iba:te ba:be
 taboeno hibi komo atamo ba pehawakalimi, Godote hiya:hiya: hanohano
 komo hiliyonomo ba:bo ododiliya: ale ba:be tabo hibinomoma: komidima:.
 Ba:gala ba:be atu tetenomolo Godote ebena ubilo ebena Gobogoboeno
 hiya:hiya: helo atamo dito ikaa:miya: ale hibima: midi ipuwado ebena oko
 kowatihonama:. Ba:moe mabuma: ale ba:be hido ka:ka: tabo ubiha:ma:

* 1:13 Ohale 110:1 * 1:14 Ohale 34:7; 91:11 * 2:2 Gal 3:19

deda:hama:, ale Godokono mauba komone keba ka:na na:kalahutihoma?:
Gaboheola, aeno kuba huiyate atamo hibinomolo kopema:ne!*

Ya:suti Aeno Ka:ka: Mula:lea:medawama: Deda:na

⁵ Numa:la:, Godokono Ko Gawadalagino uli habate atamo hibilo
duluhukumini, nale ba:be haboeno komoma: olamagitamo, ba:moe
pakala hopoeno komoma: kolamagitaha:. Ba: hibila, ebete ebena nopopi
kamiya:tiya:ha: iba:te ba:be uli habalo koko gawadubuma: keda:hanama:.
⁶ Huiyatiya Godote ebena Ko Gawadalagi haba potamo ikamema: ubi
dihatiya:, ebena Buka taboeno komokomo hiliyonomo ipuwalo eta tabote
ba:be komo ba:ma ka:na hawakalimina,

“O Godo, amia:no malemale bada konomola:ka:!

Amia:no helo konomoma: ba eda:na,
mabu keka: ama:le hopo habanapi demalagidolena?

Iyo, ama:le ibi bada mabuma: ka:malemalelateleona?*

⁷ Amia:no helo modobolo itana tawakalubi dito kokubahilamema,
huiyatiya ibi hopo habamo ama:le miya:tiya:ta,
iba:te tete nanekelelo

amia:no nopopino ulame ipuwalo kopola:nama:
Ba:bene ama:le kebe tete hidoma: da:goiya:la,
ba:ba tetelo ibi hunamo a:wadiya:paa:lateliya:ta,
iba:te amia:no konomo alo ipuwalo ba emedena

⁸ hopo haboeno hiliyonomo komate iba:tamo kopapamila:hanama:.”
Ba:bema: hibila, ba:moe Buka tabote ba:ma ka:na goena, Godote
tawakalubi a:miya:tiya: hopo haboeno hiliyonomo komoeno
namutulubima: keda:hanama:. Huiyatiya ba:ma tetelo ale ba:be komo
hibilo a:kuma:lema:, iyo, hopo haboeno hiliyonomo komate tawakalubino
ubi komamo hibilo kapapamila:hanaha:. ⁹ A huiyatiya eta hido komo
buminama:, ba:be komo ba: Ya:sukunu Ko Gawadalagi komola. Ba:
hibila, ebete hopo habamo da:pihitiguya:, tete nanekelelo Godokono
nopopino umi ipuwalo ba pemedena, ebete Godokono malemale komodo
tawakalubi hiliyonomoeno kuba ododili mabuma: ba:bo hoiya:, iyo,
ebete hoe ipuwalo koko temeteme duwatiya:, ba:be mabuma: Godote ebe
hunamo adipatiya: ebete ebena konomo alo ipuwalo kemedena:.*

¹⁰⁻¹¹ Numa:la:, Godoko ba: pote hiliyonomo ilina dododiliya: ba:be
Helodawala, ba:bene ba:bi ilinate ebe awagaminanama: ebena ka:ka:go
pola:na, ba:gala Ya:suku ba: pote tawakalubi ebena konomo a:la:mina
habamo da:magatalena ba:be Kodawala. Ba:bema: Godote ebena temeteme
komodo ebe hidonomodawama: ba midi, ebete tuputupunomo komo
ba:bo ododiya:, mabu ba: ba:ba ka:na ebete gigiho a:hiya:miduya: komo

* 2:3-4 Mak 16:20; 1Kol 12:4,11; Yun 10:29; 12:25 * 2:6 Ohale 8:4-6 * 2:9 Pil 2:8-9

tawakalubi hiliyonomo ebetamo komagahelama: Iyo, hibila, Ya:suku ba: pote tawakalubi Godokono talona gugudima: ba midilina ibino kuba ododili komokomo degebolelamena ba:be Malemaledawala, ba:bema: puya:te ba:be gabodo talonapima: deda:huya:, ba:ba:te Ya:sukuba: kapiya badininipalama: ba eda:hana, ebete ibi ebena ekakima: ka:lamima: kahiloponaha:.* ¹²Ba:be mabuma: ebete Godokono Bukalo ba:ma ka:na goena,

“O Godo, naeno ekaka:te ama: adikumima: da:kapiyuiminaka, nale ibino dopo hapulu

amia:no mahilo hunamo ba adipate

amia:no hidohido komo ba:bo ba:hawakalilamenakomo.”*

¹³Ba:gala eta tetelo ebete tabo ba:ma ka:na kagoena,

“Nale naeno hibima: midi komo Godotamo bihatenamo.”

Ba:bene ebete ba:be tabo moga:melo gala na:kagoena,

“Puya:te nago Godoko hibima: da:midina,

ebete ba:bi tawakalubi natamo dito ikanamiya,

iba:te naeno gugudima: keda:hanama:.”*

¹⁴Numa:la; ba:moi ebena badininipala tawakaluba:te hopo habalo bemedehona, ba:be mabuma: Ya:suti ebena ubilo hopo haboeno eta lumagima: eda:te ba:moe hopamo ba:bo pehawakaluya: tawakalubino hiya:hiya: temeteme ba:gala modoboha: komo hidamo kopiya:tawahama: Kalakala konomola, ebete ebena ubi ba:ma ka:na ihatiya:, ebete ebena hoe komodo Kubadawoeno helo kanakapumima:, mabu dopamo tete ga:ga:nomolo ba:be dawate hopo habanapa:tamo hoe huiya bikalamenakui,* ¹⁵iyo, puya:te emedena tetelo ibino ha:laha komoma: da:toletolehonama:, Ya:suti ubi ba:bo ihatiya: ba:bi tawakalubi tole komoeno helo ipuwane kuluhukulatelema:

¹⁶Ba:bema: Ya:sukunu ododili ipuwalo a ba:moe komo buminama:, ebete Hunu Haboeno nopopi owalubilihino A:ibalahamakono eyoni gugudi kapiya bowalubilinako. ¹⁷Ba:moe ba:be mabuma: ba:moe hopolo puya:te Ya:sukunu ekakima: deda:hana, ebete ibino holoholonomoma: hibinomolo ediya:, iyo, eta gabote kitanuya:ha: ebete tawakalubino kuba ododili komo egebolelamete kadodoholelamema:. Numa:la; ebete hopo lumagima: dediya:, ba:be mabuma: ebe Godotamo hawa:goeno ilina ikamehopino Watodawa kapiyanomoma: ba eda:na, ebete hopo habanapi malemalelo kowalubilinama: Godotamo oko modobolo owatinako. ¹⁸Iyo, Saitanate kebe tawakalubi kuba gabamo demogabuila:menako, Ya:suku ba: modobola ibi hidamo kowalubilinama: mabu dopamo ebete hopo habalo demedenami, ebete atumu komo hiya:hiya: tetelo kuba gabamo emogabuimi komodo temeteme iya:tawanakui.

* 2:10-11 Ma:t 25:40 * 2:12 Ohale 22:22 * 2:13 Ais 8:17,18

* 2:14 1Yon 3:8; Haw 12:10

Ya:sukunu Helote Mosesekono Helo Na:gogolona

3 ¹Ba:bema: naeno ekaka:la:, Godote la: pui ebenu talonapima: eda:hama: nago da:ka:lamiya:la, wadiyala la: Ya:sukunu komo hidamo nemalagidolala:. Ale kebe tabo komokomo Godokono hibi iya:tulame komoma: da:midilina:, Ya:suti ba:bi tabo aeno tepo ipuwalo na:kodakoduilamena. Iyo, ebe ba: Godote a kowalubima: da:poemiya: ba:be dawala, mabu ebete ebenu hawi ikame komodo aeno kuba ododili komo egebolea:menako, dopamo Godotamo hawa:goeno ikamehopino Watodawate a Yunapi keba ka:na kowalubinaku: ba:ba ka:na. * ²Ba: hibila, pote ba:be hido oko kowatima: ebe da:lawiya:, Ya:suti ba:be Kodawoenu hiliyonomo ubi komamo a:papamiwatuya:, dopamo Mosesete Godokono tawakalubi hiliyonomo kowalubilinama: ebetamo hibi oko dowatinami ba:ba ka:na.

³Numa:la:, eta lumagiti hido genama detemene, tawakaluba:te umiti ba:be genama muluma: a:kaga:lamena:, huiyatiya iba:te genama etedawa kapiya muludawama: koka:mima:na:. Ba:bema: hibila, Ya:suti Godokono hidonomo genama etedawama: ba eda:na, wadiyala ale ebe hunamo kadipatiya:, huiyatiya ale Moseseko hunamo a:kadipata:ma: mabu ebete Godokono genama ketiya:ha:, ao, ba:be genamalo demedena ba:bi badininipala ipuwalo ebe etama: eda:na. ⁴Ba:gala ba:moe eta komo a iya:tawahala, kebe hiya:hiya: genamate da:pola:na, ibino hiya:hiya: etemotehopi atumu ba:kapola:na, iyo, eta kapiyate ha:kiya kuluhukuya:ha:. Ba: ba:ba ka:na ba:moe hopolo da:pola:na ba:bi ilina hiliyonomo atumu iba:te ha:kiya ibino ubilo kikuluhuya:ha:, huiyatiya Godote ba:bi ilina ebenu ubilo ododiliya:.

⁵Ba: hibila, Godokono genamanapi ipuwalo Moseseko ba: hido okodawa etala, iyo, ebete Godokono hiliyonomo ubi komamo na:papamiwatanami. Ba:be mabuma: Godote galane tetelo hopo habanapa:tamo kebe hidohido tabo dolamagimini, Mosesete ebenu oko ipuwalo ba:bi komokomo dopamo a:hawakalilamenaku:. * ⁶Huiyatiya genama etedawa Ya:sukunu komo hiya:la. Ebe ba: genama Namutudawoenu Gudula, ba:bema: puya:te ebenu genamalo oko dowatina, ebete ba:bi okopi hiliyonomoenu Watodawama: eda:na, iyo, ebete ba:be komodo ebenu Nabiwino ubi komamo hibilo papamiwatanako. Ba:bema: ba:moe ko komo numa:la:, keba tetelo a hibima: midipa:te aeno hido huiya lawema: uliholo demedehonama: ba:gala ale komopino mauba komoma: toleheni kodakodalo da:la:mota:hanama:, ba:ba tetelo a ba: Godokono hido genamama: beda:hanama:.

Hibima: Midiha:pa:te Godogodone Hido Huiya Laweha: Komo

⁷⁻⁸Ba:be mabuma: Godokono Gobogobote ebenu Bukalo ba:ma ka:na goena,

* 3:1-2 Yun 4:14; 7:26; Nabas 12:7 * 3:5 Nabas 12:7

- “La:eno iniwala:te dito hopolo
na Godotamo papamila:ha ubiha:ma: eda:huya,
iyo, iba:te natamo wato kodakodahibima: ba eda:ha,
nale ibino kateneno ubi komo iba:tamo ikalameheno
iba:te ba:bo ga:luya: na hibi Godoha:
La: huiyatiya naeno tabo ka:lo hegelalo dulima,
iba:te dopamo keba ka:na kewageliya,
la: ba:ba ka:na akewagela:la:.”
- 9 A:iye! Na Godote 40 gogolo
ibi kebe komamo kowalubilinakuimo,
iba:te ba:bi hido komokomo ulamenakuya,
huiyatiya keba tetelo
nale ibino kuba ukui komamo papamiwataheno
iba:te ba:bo ga:luya: na hibi Godoha:!
- 10 Ba:ba tetelo nale ba:bi tawakaluba:tamo maubate na:goiya:mo,
‘Iba:te na hibilo kata:mahenenaha,
iyo, ibi ubihinola
naeno Tutumu Tabamo kopapamila:halema:’
- 11 Ba:bema: naeno mauba ipuwalo
hibi tabonomo ba:ma ka:na goiya:mo,
‘Nale iba:tamo kebe hopo ikalamema:
dopamo demalagidoluya:mo,
na ukui hiya:ma: miditi,
ba:bene emedena emedena tetelo
iba:te naeno Hido Hawela Ami Hopamo a:kana:pa:la:hamena!’”*
- 12 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaki, la: hidamo! Modoboha: la:
ipuwalo etate ebena tepo ipuwalo kuba ukui emalagidolo ba tupuimi Hibi
Ka:ka:dawa Godokono ubi komamo papamiwataha:ma: eda:te ebegodone
dohobigamene. 13 Wadiyala la: huiyatiya hiliyonomo hegelalo la:eno
hibima: midi ipuwalo etapa:te etapi nowalubihuinakuya:la:, la: ipuwalo
etate kuba ododi komoeno ha:da amiho komamo gate Godotamo wato
kodakodama: eda:kapoma: Ba: hibila, Godote ebena Bukalo da:goena
lumagiti ka:lo hegelalo ebena tabo kulima:, ba:be taboeno ipuwa a
hiliyonomo mabuma: itana. 14 La: numa:la:, a kebe hibima: midi komo
tupuimi mabuni da:lawiya:ma:, ale ba:be atu komo ipuwalo kodakodalo
ba la:mota:hana kuititi hapuamo da:nikulima:, ba:be mabuma: Kelisote a
hiliyonomo eba:go kapimilo oko owatipima: koka:mima:ne.
- 15 Iyo, ba:moe mabuma: Godokono Buka tabote ba:ma ka:na goena,
“La:eno iniwala:te Godotamo wato kodakodahibima: ba eda:ha,
ebetamo papamila:ha ubiha:ma: eda:huya:.”

* 3:7-8 Ikuli 17:7; Nabas 20:2-5; Ohale 95:7-11 * 3:11 Nabas 14:21-23

La: huiyatiya ebena tabo ka:lo hegelalo dulima,
 iba:te dopamo keba ka:na kewageliya,
 la: ba:ba ka:na akewagela:la.”*

¹⁶Ba:bema: Godokono tabo ulihote huiyatiya ebetamo kopapamila:hama: ubiha:ma: deda:huya:, ba:bi tawakalubi hiliyonomo puya:tela:ka:? Ibi ba: Mosesete Isipiti hopone Godokono heloamo duluhukulateliya: ba:bi tawakalubila.* ¹⁷Ba:gala 40 gogolo Godote puya:tamo da:maubanami, ibi puya:tela:ka:? Ibi ba: puya:te dito hopolo ebetamo kuba komokomo dododilinakui ba:bi tawakalubila, iyo, ba:ba:te ba:bolo ba:bema: ha:lahuya:.* ¹⁸Ba:gala Godote hido hopo ikalamema: puya:tamo hibi tabonomo da:goyiya:, ibi puya:tela:ka:? Ba:gala ebete ukui hiya:ma: miditi ba:be Hawela Ami Hopo emedena tetelo ikalameha:ma: da:goyiya:, ba:be tabo ebete puino komoma: ka:goyiya:? Numa:la:, ibi ba: puya:te ebetamo papamila:ha ubiha:ma: deda:huya: ba:bi tawakalubila. ¹⁹Ba:bema: ale ba:moe ko komo hibilo umima:, ba:bi tawakalubino hibima: midiha: mabuma: iba:te Godokono hido hopamo kona:pa:la:hama: kamodobuya:ha:.

**Godote Hido Hawela Ami Hopo Ebena
 Tawakalubi Mabuma: Da:hiduimiya:**

4 ¹Ba:bema: numa:la:, Godote dopamo aeno iniwala:tamo keba tabo hibilo da:goyiya:, ba:be tabote ka:lo aeno komoma: bitana, iyo, ale ebena Hido Hawela Ami Hopamo kona:pa:la:hama: ebete modobo gabo atamo ikaa:miya:. Ba:be mabuma: wadiyala aeno iniwalino komo ba emalagidolo ale tole komo lawete hidonomamo kemedinama:nema:, la: ipuwalo etate ba:be Hido Hawela Ami Hopamo na:pa:gama: hibo gabo ududikapoma:. ²Ba: hibila, a ba:ma tetelo Hido Tabo keba ka:na kulihuya:ma:, aeno iniwala:te ba: atumu dopamo Godokono tabo ulihuya:, huiyatiya ibino tabo uliho tetelo iba:te hido komo ebegodolo kumiya:ha: mabu ebena tabo hibima: midi komodo kalawiya:ha:. ³Huiyatiya ba:ma tetelo a puya:te Godoko hibima: da:midinama: aeno komo eba ka:naha:, mabu a ebena Hido Hawela Ami Hopamo hibinomolo kona:pa:la:hama:nema:, ebete atamo hibinomo tabo keba ka:na ka:goyiya: ba:ba ka:na.

Ba: hibila, Godote ebena hawela ami komoma: ba:gala aeno iniwalino komoma: ba:moe tabo dopamo a:goyiya:,

“Naeno mauba ipuwalo
 hibi tabonomo ba:ma ka:na goiya:mo,
 ‘Nale iba:tamo keba hopo ikalamema:
 dopamo demalagidoluya:mo,

* 3:15 Yun 3:7-8 * 3:16 Nabas 14:1-35 * 3:17 1Kol 10:10

na ukui hiya:ma: miditi

ba:bene emedena emedena tetelo

iba:te naeno Hido Hawela Ami Hopamo a:kana:pa:la:hamena!”

Numa:la:, Godote ba:moe tabo goeheno, dopamo ebete alomo ba:gala hopo haba konomo ya:lo tetenomolo ododiliti, ba:be oko owati komo sa:ba:ni hegela tetelo da:wibuimiya: hawela ba:bo amitiya:.* 4 Iyo, ba:hibila, Godokono Buka taboeno komokomo hiliyonomo ipuwalo sa:ba:ni hegeloeno komoma: eta tabote ba:ma ka:na bitana, “Godote ebene oko hiliyonomo hawaminalete sa:ba:ni hegela tetelo hawela bamitiya:.”*

5 Ba:bene ale ba:moe komo umima:, Godokono Bukalo ebene hawela ami komoma: eta tabote ba:ma ka:na kaitana, “Emedena emedena tetelo iba:te naeno Hido Hawela Ami Hopamo a:kana:pa:la:hamena:.”*

6 Numa:la:, dopamo tetelo puya:te Godokono Hido Tabo dulihuya:, iba:te hibima: midihino ebene tabamo kapapamila:haliya:ha:, ba:bema: iba:te ibino hido tete otate ebene hawela ami komamo kana:pa:la:huya:ha:. Huiyatiya kalakala konomola, ba:ma tetelo gigihote a:hiya:midalo itana komopa:te ba:be atu hawela ami komamo hibima: midi komodo kona:pa:la:hama:. 7 Ba:moe komo ba: ba:ma ka:nala, komo gogo hiliyonomate da:petolamiya: Godote dopo tawakalubino hido tete ota komo ba emalagidolonape, ebete komo tawakalubi mabuma: gala eta hegela beka:hiya:, ba:be hegela ebete ka:lo hegelama: goena. Ba:hibila, ebene Bukalo kebe tabote ba:be eta hegeloeno komo da:hawakalimina ale dopamo umima:, iyo, Godote ba:be tabo Da:ibidiko ipuwado ba:ma ka:na goiya:,

“La: huiyatiya ka:lo hegelalo Godokono tabo dulima,
ebetamo wato kodakodahibima: akeda:hala!”*

8 Ba:bema: numa:la:, puya:te Godokono dopo tabo dulihuya:, ebene okodawa Yosuwate ibi hibi hawela ami komamo na:magataliya:tale, Godote galane tetelo eta hido hegeloeno komoma: Da:ibidigodone ba:ka:goiya:na:.* 9 Ba:be mabuma: a ba:moe komo iya:tawahala, eta hibi hawela ami komote Godogodolo bitana ebete ebene tawakaluba:tamo kikalameda:, iyo, ebete sa:ba:ni hegelalo ebene oko owati komone hawela keba ka:na kamitiya:, ale ba:ba ka:na ba:be atu hawela ami ipuwamo kona:pa:la:hama:nema:. 10 Ba:bema: hibila, kebe lumagiti Godokono hibi Hawela Ami Hopamo da:na:pa:gamene, ebete ebene oko owati komone hawela ba:bo konamima:ne, Godote dopamo ebene oko owati komone hawela keba ka:na kamitiya: ba:ba ka:na.* 11 Ba:bema: wadiyala a hibima: midipa:te oko owati ipuwalo helonomoma: keda:hama:nema:, ale ba:be Hawela Ami Hopamo hibilo kona:pa:la:hama:, mabu puya:te Godokono

* 4:3 Ohale 95:11; Yun 3:11 * 4:4 Tup Mabu 2:2 * 4:5 Ohale 95:11 * 4:7 Ohale 95:7-8
* 4:8 Tutumu 31:7; Yos 22:4 * 4:10 Yun 4:4

tabo dopamo duli huya:, iba:te ibino hibima: midiha: komodo hibo gabo keba ka:na ka:nududiya:, a hiliyonomo ipuwalo eta kapiyate ba:ba ka:na nega modobo ha:.

¹² Ba:moe komo ba: hibila, Godokono tabote ba ka:ka:na tawakalubino tepo ipuwalo oko helonomamo owatina, gihanomo kiyokiyo gili keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na, iyo, ebene gihate komo hiliyonomo alaholoho gilino giha na:gogolena. Ba:bema: Godokono tabote lumagino ukui mabamo a:pa:ganomo a:pa:ganako, ba:be lumagino tepo ipuwaoeno ukui ba:gala gobogoboeno ukui hidonomamo kanagilamelemema:. Iyo, ba: hibila, tawakaluba:godolo da:pola:na, Godote ba:bi tepo ipuwaoeno ubi komo ba:gala emalagidolo komo ebene tabamo ba anagilamelelame, ba:bi hiya:hiya: komo hiliyonomo ba:bo hawakalilamenako.* ¹³ Ba:bema: numa:la:, Godote hiya:hiya: hiliyonomo komo ba iya:tawa, tawakaluba:te ebegodone eta komo ugumui modobo ha:, iyo, hopo haba konomolo ba:gala alomo hunulu da:pola:na ebete ba:bi komokomo hiliyonomo ebene baida:mo hibinomolo nulamena. Ba:moe mabuma: galane tetelo a hiliyonomate aeno ododili komo ipuwalo eta kapiya komo ugumui gabo umihino Godokono holoholo hapuamo ba:ba ka:na da:nikulima:, ebete ha:kiya aeno komo ba anagilamelea:me, ale aeno kuba ododili huiya uwate ipuwalo ale ebe duhimima: eta tabo ga:lama: a:kamodobama:.

**Ya:suti A Mabuma: Godotamo Hawa:goeno Ikamehopino
Hununomo Watodawama: Deda:na**

¹⁴ Ba:moe ba:be mabuma: ale tawakaluba:tamo kebe hibima: midi komo ka:hawakaliminakoma:, wadiyala a ba:be komo kodakodanomolo katila:nama:nema:, mabu Ya:suti a mabuma: Godotamo hawa:goeno ilina ikamehopino Hununomo Watodawama: eda:na, iyo, ebe Godokono Guduma: ba eda:na Godokono holoholo hapuamo a:nuluhukuya: emedena emedena tetelo a kowalubinama:.* ¹⁵ Ba:bema: a mabuma: Godotamo hawa:goeno ikamehopino Watodawama: deda:na, dopamo ebete hopo habalo ba emedena Saitanate komo hiliyonomo tetelo ebetamo hiya:hiya: kuba emogabuimi gabodo penakui, atamo keba ka:na ka:penako ba:ba ka:na. Ba: hibila, Ya:suti ba:be komone aeno apeno hiya:hiya: heloha: komo ba iya:tawana, ba:be mabuma: ebete a na:malemalea:tena. Ba:bema: numa:la:, ale aeno heloamo kuba gabamo emogabuimi komone alahutiho kamodobonaha:, huiyatiya kalakala konomola, Ya:suti a owalubi modobola, mabu dopamo ebete Saitanatamo papamiwataheno eta kapiya tetelo eta kuba kododiya:ha:. ¹⁶ Ba:moe ba:be mabuma: wadiyala ale Godokono Ko Gawadalagi luta baha:mo tolehenononikulima:nema: aeno kuba ododili mabuma: ebene malemale ale ba:bo konelawema:.

* 4:12 Epe 6:17; Haw 1:16; 19:13-15 * 4:14 Yun 3:1; 10:23

Iyo, hibila, a ha:kiya a owalubima: modoboha:ma: ba eda:hana, huiyatiya ebene malemale komote modobolo itana aeno kuba ododili komo hiliyonomo kegebolea:mema:.*

**Ya:suti Godotamo Hawa:goeno Ikamehopino Hununomo
Watodawama: Ba Eda:na Ebete Dopamo Duluhukuya:
Ba:be Eta Watodawa Mekisadekako Huiyala**

5 ¹La: iya:tawahala, Godotamo hawa:goeno ikamehopi ipuwalo ebete kebe dubu ibino Hununomo Watodawama: keda:ma: da:lawemene, ba:be dawate tawakalubino kuba ododili mabuma: Godokono oko owati ipuwalo hawa:goeno ilina ba:gala malemale ilina ebetamo kikamehoma:ne. ²Ba:bema: numa:la:, ba:be dubu ba: modobola komopino kuba ododili mabuma: maubaheno Godokono malemale iba:tamo kohawakalimima:ne, mabu ebete ibino heloha: komo iya:tawanomola. Iyo, iba:te Godokono hibi komo iya:tawaha:ma: ba eda:hana hiliyonomo tetelo hibo gabo dududinaka, komo tetelo Godoko kalakaluimima: ebete atumu heloha:ma: keda:nako. ³Ba:moe mabuma: ebete kebe hiya:hiya: tetelo hawa:goeno ilina Godotamo komopino kuba ododili mabuma: dikamehonakomene, ba:be atu tetelo ebete ebene kuba ododili mabuma: ba:kaikamehonakomene.*

⁴Ba: hibila, Godotamo hawa:goeno ikamehopi ipuwalo eta dubuti ebe ha:kiya ebe hunamo adipatelo Hununomo Watodawama: eda: haba a:kalawa:mene. Ao, Godote ha:kiya ebene ubilo ba:be dubu kolawema:ne, ebete dopamo A:loniko keba ka:na ka:lawayi: ba:ba ka:na.^a * ⁵Ba:bema: Kelisote ba: atumu, ba:be Hununomo Watodawama: eda: haba lawema: ebe ha:kiya ebe hunamo kadipatiya:ha:. Ao, Godote huiyatiya ebe ba awagamina ebetamo tabo ba:ma ka:na goiya;

“Ama: ba: naeno Gudulata,
ka:lo na ba: amia:no Nabiwima: eda:mo.”

⁶Ba:bene Godote ebene Bukalo ebene komo gala ba:ma ka:na kahawakalimiya;

“Emedena emedena tetelo
ama: natamo hawa:goeno ilina ikanamehonedawama:
beda:namena:ta,

^a **5.4** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Mosesete Yu tawakalubi Isipiti hopone da:magataliya:, ba:ba tetelo Godote tawakalubino kuba ododili mabuma: Libai gu dubu buwatiya:, iba:te ebetamo hawa:goeno ilina ikamehopima: keda:hanama: Ba:bene ba:bi Libai gu dubu hiliyonomo ipuwalo ebete Mosesekono naniwi A:loniko kapiya belawayi:, ebete ba:bi okopino Hununomo Watodawama: keda:nama:, iyo, ebete ba:be oko habalo dopo lumagima: ediya:.

* **4:16** Yun 10:19 * **5:3** Hawi 9:7; 16:6 * **5:4** Ikuli 28:1

Mekisadekate^b dopamo naeno okodawama: keba ka:na
keda:nami ba:ba ka:na.”*

⁷Numa:la, Ya:suti hopo habalo ba emedena ebe iya:tawuya: Godokono helo modobola hoe temeteme ipuwalo ebena ka:ka: komula:mema, ba:bema: ebete ihi baida:go ebena tabo madodo hunamo adipatelo Godoko ba:bo toemehuya. Ba:ba tetelo Godote ebena toetoe tabo uliti ebe hibilo owalubuya, mabu Ya:sukunu emede ipuwalo ebete ubi bihatenami ebe ha:kiya ebe hopamo ba ihate huiyatiya ebena Nabiwi hunamo kadipatema.* ⁸Ba: hibila, Ya:suti Godokono Guduma: ba eda:na huiyatiya koko temeteme iya:tawuya, iyo, ebete ebena temeteme komone hidohido ukui ba:bo uwatiya: ebena Nabiwino ubi komamo hibinomolo kopapamiwatama. ⁹Ba:bene ebete ebena Nabiwino ubi komo hiliyonomo da:hawaminaliya, ba:ba tetelo ebete hidonomoma: ba eda:na Nabiwino ubi komamo da:papamila:halena ba:bi tawakalubino ka:ka: mula:lelame komoeno mabuma: ba:bo ediya, ¹⁰ba:gala ba:be atu tetelo Godote ebe ebena hawa:goeno ilina ikamehopino Hununomo Watodawama: ka:miya, ebete Mekisadekako dopamo keba ka:na ka:ka:miya: ba:ba ka:na.

Godokono Taboeno Ipuwa Iya:tawa Komodo Hidamo Apepeho Komo

¹¹Ba: hibila, nale la: ba:moe ko komo kiya:tulamema: komo hiliyonomo tabo komate nagodolo ba:pola:na, huiyatiya ba:ma tetelo modoboha, mabu la: hegabe gugudi huiyama: eda:hanamata. ¹²A:iye! La: Godokono tabo hibima: da:midiya:ma, ba:ba tetene tupuimiti tete ga:ga:nomo a:petuya, la: huiyatiya ebena taboeno hiya:hiya: iya:tulame iya:tawa komodo hibilo kapepehonamiha. Ba:be mabuma: la: modoboha: ba:ma tetelo komo hibima: midipino iya:tulamepima: eda:ha, iyo, etate la: hibima: midi komoeno dopo iya:tulame komokomo gala na:kiya:tulama:mena:ta la:le gudikapoma. Ba:bema: la: ba: a:lia:li gugudi keba ka:nala:ka: ba:bakoma: eda:hanamata, mabu menokoba:te iba:tamo nono kapiya bikalamenaka, iba:tamo hibi baa: ikalame gabote kitanaha.* ¹³Numa:la, ba:bako a:lia:li guduino iya:tawate deha:potoma: ba eda:na, ebe modoboha: Godokono tuputupu taboeno ipuwa hibilo lawete hido ododi komo ba:gala kuba ododi komo kanagilamema, ¹⁴huiyatiya puya:te hibima: midi ipuwado apepehote hegehege gugudima: eda:ha komo ya:lo da:miya:puya, ba:bi tawakaluba:te hibi baa: naha modobola. Iyo, iba:te

^b 5:6 Buka ka:lamiholeadawa, ama: Mekisadekakono komo hidamo iya:tawama: dewagelemena, wadiyala ama: Tupuilamehole Mabu Buka 14:17-24 numiya. Ba:bolo ama: ba:moe ko komo kumima:na:ta, Godote A:loniko ebena hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawama: keda:ma: ebe laweheno, ya:lo tetenomolo ba:moe eta dubu Mekisadekate nemedenami, iyo, ebete Yu tawakalubino iniwa A:ibalahamako tetelo ebetamo duluhukuya, Godote ebe ebena hawa:goeno ikamehodawa etama: ba:bo ka:miya.

* 5:6 Ohale 110:4; Yun 6:20; 7:1 * 5:7 Ma:t 26:36-46; Pil 2:6-8 * 5:12 1Kol 3:1-3

hibi baa: naha komodo hidohido ukui ya:lo uwatiya:, iba:te hidohido komo ba ododili ibino emede ipuwalo hido komo ba:gala kuba komo hidamo kanagilamenakoma:.

Hibima: Midi Ipuwane Gudi Komo

6 ¹Ba:bema: wadiyala ale aeno ubi ba:ma ka:na kihatema:nema:, aeno hibima: midi komo ipuwalo ale hidohido apepeho tawakalubino iya:tulame komokomo hibilo kuwatema:, iyo, ale ba:ma tetelo hibima: midi komoeno dopo iya:tulame tabo komokomo konomamo gala a:kemalagidola:ma:. Ba: hibila, la: ba:bi dopo komokomo ya:lo iya:tawahuya:mata, ba:ma ka:na puya:te ibi ha:kiya ibino heloamo Godoko kalakaluimima: oko dowatina, ba:ba:te ibino ododili komone ohobila:hate Godokono ododi komo kapiya hibima: na:mida:mena:. ²Ba:gala eta dopo iya:tulame komo ba:ma ka:na bitana, puya:te ibino hibima: midi komo hawakalimilo Godogodone helo lawema: dewagelena, ba:ba:te beyamo wadulatele komamo ibino ape ukulalete komopa:te kokoto iba:tamo nemowatilama:mena:. Ba:gala eta dopo iya:tulame komo ba:ma ka:nala, ha:lahapi hiliyonomate ka:ka:mo gala da:kamahila:halemena:, Godote ibino komo anagilamelelamete iba:tamo emedena teteno modobo huiya ba:bo kikalamema:ne. ³Ba:bema: numa:la:, ba:moi dopo komokomo nale la: gala a:kiya:tulama:mata, huiyatiya Godokono ubi komo atamo keba ka:na kitana, ale ba: ba:ba ka:na komo uli iya:tulame komo kapimilo kuwatema:nema:.

⁴A:iye! Puya:te ibino kuba ododili komone Godotamo ohobila:hate, ba:bene ibino hibima: midi komone da:negudimina:, iba:te hibima: midi komamo gala keba ka:na na:kohobila:hamena:? Gabo puliyala, kitanaha:, mabu dopamo iba:te Godokono alo ipuwalo ba emedena, ebegodone duluhukuya: ba:be dito ikame komo lawete hido golanomoma: ba:bo ga:luya:. Iyo, Godokono Gobogobote iba:tamo da:piya:, ba:ba tetene tupuimiti ebete ibi ba:gala komo hibima: midipi ibi hiliyonomo ipuwalo oko ba owatina, ⁵iba:te Godokono Ko Gawadalagima: eda: komoeno helo duminakui ba:gala ebena tabo dulihanakui ba:bi komokomo golanomoma: ba:bo ga:lanakuya:. ⁶Huiyatiya numa:la:, ba:ba tetelo iba:te ibino hibima: midi komone ba nigudi Godokono Gudu gunima:mo dito ihitiya:. A:iye! Ba:moe ba:be komodo iba:te ebetamo hilopo hawakala ba ikame komopa:te ebe ba: dito iduduputimitiya:, dopamo komo kubapa:te ebe keha pihigamo pihomotelo hilopo keba ka:na kikamiya: ba:ba ka:na.*

⁷Numa:la:, Godokono hido owalubi komodo wegolate hopo habamo onako, ba:be mabuma: kebe pali hakalo hidohido naha ilinate dapepehomena:, ebete ba:be haka hidonomoma: kogoema:ne. ⁸Huiyatiya

* 6:6 Ma:t 12:31; Yun 10:26-27; 1Yon 5:16

kebe hakalo naha ilinate apepehoheno kuba hemo ba:gala olagopi ilina ha:kuya ebe ipuwane dikulimina:, tete tatalila Godote ba:be haka kubanomoma: goelo koa:mo dito kemadomema:ne.*

⁹Naeno hidohido hibima: midipi mabuluba:la:, nale ba:moe helodopo tabo la:tamo ba olamagita, huiyatiya na iya:tawala la:eno ka:ka: mula: komo ipuwado la: kuba haka keba ka:nala:ka: eba ka:naha:, ba:bema: Godokono owalubi komote la:godolo itananako. ¹⁰Iyo, Godoko ba: tawakalubino komo tuputupu gabodo danagilamelelamenako ba:be dawala, ba:bema: la: dopamo ebe mabuma: oko ba owatina ebena komo tawakaluba:tamo malemale hawakalimi komodo kebe hido komokomo kododilionakuima, ebete ba:bi komo dito a:kadodola:mene. Ba: hibila, la: ba:ma tetelo atu hidonomo oko bekaowatinamata,* ¹¹ba:bema: la: mabuma: naeno ubi konomote ba:ma ka:na bitana, la: hiliyonomate hibima: midi komodo kuititi teta:mo atu oko helonomamo na:kowatiniya:la:. Ba: ba:moe gabodo la: hido huiya lawema: da:latiminama, ba:be komote la:tamo hibilo kopema:ne. ¹²Ba:bema: na ubihinola la: oko owati ipuwalo heloha:ma: eda:ha, huiyatiya na ubila puya:te ibino hibima: midi komo Ya:sutamo dihatena, la: ba:bi tawakalubi ba ibamilatelena, la: la:eno hibima: midi mabuma: temeteme uwate ipuwalo kodakodalo na:la:mota:hanala:. Iyo, ba: ba:ba ka:na Godote kebe hido huiya la:tamo ikalamema: dopamo hibilo da:goiya:, la: ba:be huiya hibinomolo konelawema:nemata.

**Godote Kebe Komo Ododima: Da:goemene
Ba:be Komo Hibilo Kododima:ne**

¹³Numa:la:, Godote A:ibalahamako kowalubima: ebetamo hibilo da:goiya:, ba:ba tetelo ebena tabo kokodakoduimima: ebete ebena mahilo ka:miti ba:bo goiya:, iyo, ebete hopo lumagino mahilo ka:mihino ebena mahilonomo beka:miya: mabu ebena helote tawakalubi hiliyonomoeno hiya:hiya: helo na:gogolena. ¹⁴Ba:bene A:ibalahamate Godokono tabo ba:ma ka:na duliya:, “Nale ama: ba owalubina amia:no galanepi konomamo kohiliyuilamema:nemo,”* ¹⁵ba:ba tetene tupuimiti ebete ba:be hido komo umima: hibima: midi ipuwalo tete ga:ga:nomolo kalakalago latiminami. Ba:be mabuma: Godokono hido tetenomolo A:ibalahamate ebena hido owalubi komo hibilo umiya:.

¹⁶Iyo, a iya:tawahala, hopo habanapino olowabeletihui ipuwalo etate tabo ba goita, ebena tabo kodakoduimima: eta kodawoeno mahilo da:ka:mimini, ba:ba tetelo ulihopa:te ebena tabo hibima: miditi, ba:bene ibino olowabeletihui komote ba: dito kowiboma:ne. ¹⁷Ba:bema: numa:la:, Godote hopo habanapino ododi komo ba emalagidolo, ebete a hibima:

* 6:8 Tup Mabu 3:17-18 * 6:10 Yun 10:32-34 * 6:14 Tup Mabu 22:16-17

midipi owalubima: ebenu nopo da:hawakalimiya:, ba:ba tetelo ebete ebenu tabo kodakoduimima: ebenu mahilo ka:miti ba:bo goiya:. Ba:be mabuma: a ba:moe komo iya:tawahanomola, Godote ba:be nopoeno hido owalubi komo atamo hibilo kika:mema: ebenu ukui galane hiya:ma: a:kamida:mene. ¹⁸Iyo, Godoko ha:da amihodawaha:, ba:bema: keba tetelo ebete eta komo ododima: tabo hibilo da:goemene, ebete ebenu ukui hiya:ma: midihino ba:be komo kododima:ne, ba:gala keba tetelo ebete tabo ba goita ebenu mahilo da:ka:mimini, ebete ba:be tabo atumu a:kadikanala:mene. Ba:bene Godokono hibi tabo mabuma: ba:gala ebenu tabo kodakoduimima: ebenu mahilo ka:mi mabuma:, a puya:te aeno ka:ka:mula: komo lawema: kuba ododili ipuwane ebetamo dalahutihuya:ma:, ale ebenu tabo hibima: ba midina helo ba:bo lawenakoma:, ale aeno hibi ka:ka: lawema: uliholo kolatiminama:.*

¹⁹Ba:bema: aeno uliholo latimi komote bogeno aga huiyama: ba eda:na aeno tepo ipuwoeno ukui na:kodakoduilamena, ale aeno ka:ka:mula: habane dito okoa:tekapoma:. Ba:bene Godokono Hunu Habalo da:la:na, aeno agate ba:be Adikumino Hiya: Genamoeno Talonanomo Habalo ba itana, ebenu halete Talonanomo Haboeno kaliko ubilido petote a kodakodalo ba:bo matuhua:mena, ba:bema: kalakala konomola, ba:be agoeno hale ba: kodakodanomola, a:kata:gala:mene.* ²⁰Iyo, dopamo Ya:suti a mabuma: Adikumi Genamoeno Talonanomo Habamo a:na:pa:guya:, ebete Godotamo hawa:goeno ikameho komodo aeno kuba ododili komo konegebolea:mema:, ba:bema: hibila, ebe Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawama: ediya: emedena emedena tetelo ba:be oko habalo kemedena:ma:, Mekisadekate dopamo Godokono okodawama: keba ka:na keda:nami ba:ba ka:na.

Godotamo Hawa:goeno Ilina Ikamehodawa Mekisadekakono Komo

7 ¹⁻²A:ibalahamako tetelo ba:moe Mekisadekate ba: Yelusalema ko haboeno Ko Gawadalagima: deda:nami ba:be dubula, ba:gala ebe ba: Hununomo Godotamo hawa:goeno ikamehodawa etala. Ba: hibila, ba:moe kodawoeno dopo mahiloeno ipuwa ba: ‘Tuputupu Emede Ko Gawadalagila,’ ba:gala ebenu eta ipuwa mahilo ba: ‘Hete Ikame Ko Gawadalagila’ mabu ebenu Yelusalema haboeno mahilo ipuwa ba: ‘Hete Ikame Ko Habala.’

Ba:bene eta tetelo A:ibalahamate netewa-netewa koko gawadubago alaholohote wato kikipo da:lawiya:, ba:ba tetelo ebete alaholoho habane gala ba kapita, Mekisadekate eba:go palugate Godoko ba:bo pikiyamiya: ebete A:ibalahamako hidonomamo kowalubinakoma:. Ba:bene A:ibalahamate ebenu dubago alaholo komamo duwatiya:, ebete ba:bi ilina

* 6:18 Nabas 23:19 * 6:19-20 Hawi 16:2-3

hiliyonomo anagilameholete komo ta:ni komokomo ipuwane eta kapiya lawenakui, eta kapiya lawenakui, Mekisadekatamo ba:bo ikamehuya.*
³Numa:la:, Godokono Bukalo eta tabote kitanaha: ba:moe kodawoeno komoma: a kiya:tua:mema:, ba:bema: a iya:tawaha: ebena iniwalino komo ba:gala ebena menoko nabawi ibino mahilo, iyo, ebena hawakala tete ba:gala hoe tete atumu atamo kahawakalilamenaha: Ba: ba:ba ka:na ebe ba: Godokono Gudu huiyala, mabu emedena emedena tetelo ebete Godotamo hawa:goeno ikamehodawama: beda:namene.

⁴Ba:bema: numa:la:, ba:moe dubu Mekisadekako ebe bada konomodawala:ka:! A Yunapi hiliyonomoeno iniwa nabawi A:ibalahamate ba:be komo ba iya:tawa, ebete Mekisadekako kawagaminama: alaholo komamo duwatiya: ba:bi ilina hiliyonomo anagilameholete komo ta:ni komokomo ipuwane eta kapiya lawenakui, eta kapiya lawenakui, ebetamo kalakalago ba:ba ka:na ikamehuya:.
⁵Ba:gala eta komo. A Yunapi hiliyonomate A:ibalahamagodne ikuliya:ma:, huiyatiya a ipuwalo Libai gu dubate ha:kiya Godotamo hawa:goeno ikamehopima: eda:hana. Ba:bema: ibi kowalubilima: a komo Yunapa:te aeno oko huiya mani ba:gala ilina anagilameholete ta:ni komokomo ipuwane eta kapiya ba:lawema:, eta kapiya ba:lawema:, iba:tamo dito ikalamehokenakoma:, mabu Godokono Tutumu Tabote ba:be komo kododima: a biya:tua:mena.*

⁶Ba:bema: numa:la:, Mekisadekako Libai gudawama: keda:namiha:, huiyatiya Libai gunapino iniwa A:ibalahamate ebena ilina hiliyonomo anagilameholete Mekisadekako kawagaminama: ebena komo ebetamo dito ikamehuya:, ba:bene ba:ba tetelo Mekisadekate Godoko bikiyamiya: ebete A:ibalahamako kowalubinakoma:.
 Iyo, ba:moe A:ibalahamako ba: Godote dopamo ebe kowalubima: potamo hibilo da:goiya: ba:be ko dubula,
⁷huiyatiya Mekisadekate A:ibalahamako mabuma: Godoko da:kiyamiya:, a ba:moe komone niya:tawahanama: ba:moe eta dubuino helote A:ibalahamakono helo hibinomolo na:gogolona.
⁸Ba: hibila, Libai gunapa:te Godotamo hawa:goeno ilina ikamehopima: deda:hana, ba:bema: a komo Yunapa:te aeno oko huiya mani ba:gala ilina anagilameholete ibino komokomo iba:tamo dito bikalamehokenakoma:.
 Huiyatiya numa:la:, Godokono umi ipuwalo ba:bi Libai gu okopa:te kokopima: hibilo keda:hanaha: mabu ibi hiliyonomate koha:lahama:na:, ebena Bukate huiyatiya Mekisadekakono komo ba:ma ka:na hawakalimina, ebete ko dawanomoma: ba eda:na ebena ka:ka: komote kawibonaha:.
 Iyo, A:ibalahamate ba:moe komo ba iya:tawa Mekisadekako kawagaminama: ebena komo ilina ebetamo ba: dito ikamehuya:.
⁹Ba:bema: diyala, lumagiti ba:be komo ba emalagidolo ba:ma ka:na da: goemene, Libai gupa:te ibino iniwa nabawi A:ibalahamako ipuwado

* 7:1-2 Tup Mabu 14:17-20 * 7:5 Nabas 18:21

Mekisadekako atumu a:kawagaminuya. Iyo, ba: hibila, A:ibalahamate ebena ilina hiliyonomo anagilamehole tetelo Mekisadekakono komo ebetamo dikamehuya, ba:be atu tetelo Libai gunapa:te ibino iniwagodone ilina ba: atumu kikamehuya. ¹⁰Ba:bema: numa:la:, Libaiko hopo habamo hawakalaheno, dopamo ebete ebena iniwoeno ape ipuwalo ba emedena, ba:ba tetelo A:ibalahamate Mekisadekakoba: daluguya, Libaiti ba:be kodawa ebena iniwa nabiwa:go kapimilo ba:bo awagaminuya.

Ya:suti Mekisadekako Huiyama: Eda:na

¹¹Ba:gala eta komo. Godote ebena Yunapi ipuwalo Libai gu dubu ebetamo hawa:goeno ilina ikamehoma: ibi kapiya duwatiya, ba:be atu tetelo ebete Yunapa:tamo ebena komo hiliyonomo Tutumu Tabo ikalamiya: iba:te hidamo kemedena. Ba:bema: Libai gu okopino hawa:goeno ilina ikameho ipuwado tawakaluba:te hidohidonomoma: neda:huya:tale, Godote ebena eta hiya:nomo hawa:goeno ilina ikamehodawa ba:ka:adipatiya:na. Huiyatiya Godokono ubilo eta dawate hibilo uluhukuya, ba:be dawa ba: A:lonigodone^c da:pikuliya: ba:bi Libai gu okopi huiyaha, ao, ebe hiya:nomo okodawama: eda:na, Mekisadekate dopamo keba ka:na keda:nami ba:ba ka:na. ¹²Ba:bema: keba tetelo Godote ebetamo hawa:goeno ilina ikamehoma: pakala okopino habalo uli okodawa dadipatemene, ba:be atu tetelo ebete pakala Tutumu Taboeno komokomo tama:mo miya:tete uli Tutumu Tabo ebena tawakaluba:tamo kikalameda:ne. ¹³⁻¹⁴Numa:la:, nale aeno Kodawa Ya:sukunu komoma: olamagitamo, ebe ba: Godote dadipatiya: ba:be uli okodawala. Huiyatiya tawakalubi hiliyonomo iya:tawahala, ba:moe Ya:suku Libai gudawaha, ebete Yuda gu ipuwane hawakaluya, ba:gala ibi ba:moe eta komo atumu iya:tawahala, Godotamo hawa:goeno ilina ikamehoma: eta dawate Yuda gu ipuwane dopamo kuluhukuya:ha, mabu Mosesete Godokono Tutumu Tabo ebena Bukamo ba miya:te, ebete Yuda gunapi kakiyalamiya:ha: ba:bako oko kowatima:.*

¹⁵Ba:bema: numa:la:, nale dolamagitamo ba:moe taboeno ipuwa ba:ma ka:na a:hawakala, Godokono eta hiya:nomo hawa:goeno ilina ikamehodawate ba: uluhukuya, ba:be dawate Mekisadekate dopamo kebako dawama: keda:nami ba:bako dawama: keda:na. ¹⁶Iyo, Mosesete a dopamo da:tutumua:tiya: Godotamo hawa:goeno ikamehopa:te Libai

^c 7.11 Buka ka:lamihole dawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Libai gunapa:te Godotamo hawa:goeno ikamehopima: ba eda:hana, ebete ibi hiliyonomo ipuwalo poko da:lawiya: ibino Hununomo Watodawama: keda:nama:, A:loniko ba: ba:be dopodawala. Ba:bema: A:lonikono gala hapuni ebena gugudi ipuwalo etate ebena nabiwino oko haba belawiya, ba:bene ba:be dawate da:hoya: ebena gugudi ipuwalo etate atu oko haba kalawete, ba:bene ba:be komote Ya:suku teta:mo ba:bo puluhukuya.

* 7:13-14 Ais 11:1; Ma:t 2:6; Haw 5:5

gu kapiya ipuwane kopikulima:, ba:be tutumu komodo Godokono uli okodawate ebena oko haba kalawiya:ha:. Ebete huiyatiya Godotamo hawa:goeno ikamehodawoeno haba belawiya:, mabu ebete kebe ka:ka:go emedena emedena tetelo demedenamene ba:be ka:ka:te helo ebetamo ikamiya:. ¹⁷Ba:bema: hibila, Godote ebena uli okodawoeno komoma: ebena Bukalo tabo ba:ma ka:na ihatiya:,

“Emedena emedena tetelo

ama: natamo hawa:goeno ilina ikanamehonedawama:

beda:namena:ta,

Mekisadekate dopamo naeno okodawama: keba ka:na keda:nami ba:ba ka:na.”

¹⁸⁻¹⁹Numa:la:, Godote dopamo kebe hiya:hiya: Tutumu Tabo Moseseko ipuwado a Yunapa:tamo dikaa:miya:, ba:bi Tutumate kamodobonamiha: tawakalubi Godokono tuputupupinomoma: komidilinama:. Ba:be mabuma: ebetamo hawa:goeno ilina ikamehopino komoma: da:pola:nama:, ebete ba:bi pakala Tutumu tama:mo ba miya:te aeno kuba ododili komo kegebolea:mema: eta gabo ba:ma ka:na hiduimiya:, a hidonomo huiya ebegodone konomamo lawema: uliholo da:latiminama:, ale ba:be ukui komodo ebena holoholo hapuamo kalakalago pelamenakoma:.*

²⁰Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Dopamo tetelo Libai gu dubate Godotamo hawa:goeno ilina ikamehopima: eda:hate oko tupuimihino, etate ibino komoma: Godokono mahilo kaka:miya:ha: iba:te ba:be oko ebena heloamo kowatihonama:. ²¹Huiyatiya Ya:suti ebetamo hawa:goeno ikamehodawama: dediya:, ba:ba tetelo Godote ebena mahilonomo ba ka:mi ebetamo hibinomolo ba:ma ka:na goiya:,

“Na Kodawa Godote amia:no okoma:

naeno ukui hiya:ma: a:kamida:mo,

mabu nale naeno mahilamo

ba:moe hibinomo tabo ba: a:goemo,

“Emedena emedena tetelo

ama: natamo hawa:goeno ilina ikanamehonedawama:

beda:namena:ta.”*²²

²²Ba:bema: numa:la:, Godote tawakalubino kuba ododili komo egebolelamema: kebe nopo dopamo da:tamotiya:, ba:be nopoeno helote deha:potodopoma: eda:nami. Huiyatiya ebete ba:ma tetelo uli nopo da:katomotiya:, ba:be nopote ebena helo mahilamo duluhukuya: ba:be mabuma: ba:be helote konomoma: eda:na, iyo, a hibima: midipi ba:moe komone niya:tawahanama: Ya:suti a mabuma: oko hidonomamo nowatina:.*

* 7:18-19 Yun 9:9 * 7:21 Yun 5:6 * 7:22 Yun 8:6; 12:24

²³Ba:gala eta komo. Dopamo Godotamo hawa:goeno ilina dikamehonakui ba:bi dubate hiliyonomoma: eda:hanama:, mabu ibi ipuwalo komopi da:ha:lahanakui komo uliuli apepeho dubate ha:lahapino oko haba ba: dito kuwatenakuya. ²⁴Huiyatiya Ya:sukunu komo hiya:nomola mabu ebete emedena emedena tetelo ba emedena, ebena hawa:goeno ikameho okote Godotamo a:kawibonamene, iyo, eta lumagiti ebena oko haba a:kalawenamene. ²⁵Ba:moe mabuma: puya:te ebe ipuwado Godotamo da:pelamenaka, ba:bi tawakalubino ka:ka: komula:lalamema: Ya:sukunu helote modobonomoma: eda:na, mabu ebete emedena emedena tetelo ba emedena ibi mabuma: Godoko ba:toemehonakomene.*

²⁶Ba:bema: kalakala konomola, ba:ma tetelo Ya:suku ba: Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawala, iyo, ebe ha:kiya aeno modoboha: komo hiliyonomo ipuwalo a hidonomamo owalubinako. Ba: hibila, ebete Godoko kalakaluimima: tuputupunomoma: ba eda:na, eta kuba ododi komote ebegodolo kitanaha:, puliyanomola. Ba:be mabuma: puya:te hopo habalo kuba komo dododilinaka, Godote Ya:suku ibi hiliyonomo ipuwane owatiya:midate ebe hunamo ba:bo adipatiya: ebete Hunu Habalo kemedinama:. ²⁷Ba:bema: numa:la:, Ya:suti Godotamo hawa:goeno ilina ikamehopino komo hununomo watowatopi huiyaha:. Ba:ba:te ibino kuba ododili komo kegebolelamema: hawa:goeno ilina Godotamo dopamo ikamehote, ba:bene iba:te komo hawa:goeno ilina tawakalubi mabuma: gala a:kikamehonaka, huiyatiya Ya:sukunu komo hiya:nomola. Ebegodolo eta kuba kapiyate itanaheno, ebe ha:kiya ebena ape hawa:goeno malemale ilinama: miditi Godotamo kapiya tetenomolo ba:bo ikamiya:, ba:bema: hibila, ebena hawiti emedena emedena tetelo modobo oko bowatinamene.* ²⁸Ba:bema: ale ba:moe ko komo hidamo umima:, Godote atamo Moseseko ipuwado dikaa:miya: ba:bi Tutumu Tabo komodo tete ga:ga:nomolo komo tuputupuha: dubate Godotamo hawa:goeno ikamehopino hununomo watowatopima: eda:hanama:. Huiyatiya galane tetelo ebete ba:bi Tutumu Tabo komokomo tama:mo ba miya:te ebena helo mahilamo hibinomolo ba:bo goiya:, ebena Gudu kapiyate ebetamo hawa:goeno ikameho oko habalo kemedinama:. Ba: hibila, ba:be Guduti ba:be oko owati komo hidonomamo ya:lo iya:tawate emedena emedena tetelo ba:ba ka:na bowatinamene.

**Ya:suti A Mabuma: Godotamo Hawa:goeno Ikamehopino
Hununomo Watodawama: Deda:na**

8 ¹Ba:bema: nale kebe tabo kolamagitamo, ba:moe ba: ba:be taboeno konomo ipuwala, a hibima: midipi mabuma: ba:bako

* 7:25 Lom 8:34 * 7:27 Yun 5:3

hidonomo okodawate bemedena. Iyo, a mabuma: Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawama: deda:na, ba:be dawate Hunu Haboeno Konomo Gawadalagi Godokono tu hapulu bemedena. ²Numa:la, a Yunapino iniwali tetelo iba:te Godoko adikumima: eta sipi-goegoeno tama alokoa:mida genama ba:bo adipatiya, ba:bema: ibi mabuma: Godotamo hawa:goeno ilina ikamehopa:te oko ba:bolo owatinama: Huiyatiya a mabuma: hawa:goeno ikameho oko dowatina, ba:be dawate hopo habanapa:te detiya: ba:bako genamalo kowatinaha:, ao, ebena oko haba ba: aeno Kodawate Hunu Habalo detiya, ba:be hibi Adikumino Genamoeno Talonanomo Habala.

³Ba: hibila, hopo habalo Godotamo oko dopamo dowatinama:, Godote ba:bi hawa:goeno ilina ikamehopino hununomo watowatopi ibino oko habamo a:miya:tenakui, iba:te tawakalubi mabuma: hiya:hiya: dabihole ilinoeno hawi ba:gala komo malemale ilina ebetamo dito kikamehonakoma:. Ba:be mabuma: hawa:goeno ikameho oko a mabuma: dowatina, wadiyala ba:be Kodawate eta hido komo atumu Godotamo na:kikamehamene. ⁴Huiyatiya numa:la, a mabuma: Hunu Habalo oko dowatina, ba:be dawate Hunu Habamo odoloheno hopo habalo nemedenatale ebete Godotamo hawa:goeno ikamehodawama: ba:ka:eda:na:, mabu ba:moe hopolo komo okopa:te ba emedehona komo hiliyonomo tetelo Godotamo malemale ilina dito ikamehonaka, Mosesete a Yunapino iniwali keba ka:na ka:tutumulateliya: ba:ba ka:na. ⁵Ba:bema: puya:te hopo habalo oko dowatina, ba:bi dubuino oko ba: aeno Kodawate Hunu Habalo dowatina ba:be hibi okoeno go huiyala. Ba: ba:ba ka:na Mosesete Godoko adikumino sipi-goegoe tama alokoa:mida genama dadipatiya:, ba:be genamate ba: Godokono Hunu Habalo da:la:na ba:be hibi genamoeno goma: atumu keda:na. Iyo, ba:be mabuma: Mosesete ba:be genama dito hopolo ete tupuimihino, dopamo Godote ebe ba:ma ka:na kiyamiya:, “Nale naeno hibi genamoeno go ama: Sainai Hununomo Hakalo keba ka:na ka:mutuimitima, wadiyala ama:le na adikunameno genama ba ete genamoeno hiya:hiya: komo ba: ba:ba ka:na nododiliya:.”*

⁶Ba: hibila, Ya:suti hopo habanapi ba:gala Godoko ibi tetenomolo ba la:na, kebe uli nopo da:tamotiya: ba:be nopoeno helote pakala nopoeno helo na:gogolona, iyo, Godote ebena uli nopodo kebe owalubi komokomo hibima: midipa:tamo ikalamema: hibilo da:goiya: ba:bi komo ba: hidohidonomola, huiyatiya pakala nopoeno owalubi komote hibilo kitanamiha:. Ba:bema: numa:la, ba: ba:ba ka:na Godote ebena uli nopodo kebe hawa:goeno ikameho oko Ya:sutamo dikamiya:, ba:be okoeno helote atumu pakala nopoeno okopino helo na:kagogolena.*
⁷Iyo, hibila, tawakalubino kuba ododili komo kegebolelamema: pakala

* 8:5 Kol 2:17; Yun 9:23; Ikuli 25:40 * 8:6 Yun 7:22

nopoeno helote modobolo nitanuya:tale, Godote galane tetelo eta nopo ba:ka:tamotiya:na. ⁸Huiyatiya ebete ebenu tawakalubino kuba ododili komokomo ba ulame, ebenu pakala nopoeno komo ibi owalubilima: modoboha:ma: goelo tabo ba:ma ka:na olamagiya:,

“Na Kodawate goemo,
naeno Isalaela tawakalubi ba:gala Yuda tawakalubi mabuma:
tete tatalila na uli nopo kotamotema:nemo.*

⁹Iyo, na ibino iniwali Isipiti hopone uluhukulatelete
hidonomamo da:magataliya:mo,
ba:ba tetelo nale kebe nopo iba:tamo da:tamotiya:mo,
ba:be nopoeno tabamo iba:te hibilo kapapamila:haliya:ha,
ba:bema: nale ibi dito miya:patepaliya:mo,
ibi ha:kiya ibino ubilo hiya:hiya: kowapata:lamenama:
Huiyatiya na ba:ma tetelo uli nopo da:tamotemo,
ba:moe nopoeno helote hiya:nomoma: keda:ma:ne.

¹⁰Iyo, na Kodawate goemo, tete ba: na:tatali,
na uli nopo naeno Isalaela tawakaluba:tamo
ba:ma ka:na kotamotema:nemo,
nale naeno tutumu tabo komokomoma: ibi dito a:kakiyalama:mo,
ao, na huiyatiya ba:bi tutumu tabo ibino ukui mabamo
ba:gala ibino tepo ipuwanomamo komiya:telamema:nemo.
Ba:bema: ba:moe ododi komodo
iba:te na kapiya ibino Godoma: ba ka:namina,
nale atumu ibi naeno hibi tawakalubima: ba:bo
koka:lamima:nemo.

¹¹Ba:ba tetelo ibi ipuwalo
etate ebenu tamedawa ba:ma ka:na a:kakiyama:mene,
‘Wadiyala ama: Godoko amia:no Kodawama: na:midiya.’
Ao, etate ba:mako tabo ebenu hopodalagitamo a:kolamaga:mene,
mabu ibi ipuwalo kokopi ba:gala hegehegepi atumu,
ibi hiliyonomate tepo ipuwoeno ukui ya:lo a:hiduulamiya:
iba:te na ibino Kodawama: hibilo komidininama:!

¹²Ba:bema: ba:moe komo ba: hibila,
ba:ba tetelo nale ibino kuba ododili komo egebolelamete
nale gala a:kemalagidolelama:mo.”

¹³Ba:bema: wadiyala la: ba:moe komo hidamo nemalagidolala:. Godote uli nopoeno komoma: tabo ba:ba ka:na dolamagiya:, ba:ba tetelo ebete dopamo da:tamotiya: ba:be nopo pakaladopoma: goiya:, ba:bema: hibila, ba:moe hopolo kebe ilinate pakaladopoma: deda:hanaka, tete tatalila ba:bi ilinoeno hido komote wibonomo wibote dito kalatidihoma:na:

* 8:8-12 Yel 31:31-34

Pakala Nopoeno Komamo Godoko Adikumi Komo

9 ¹Numa:la, Godote dopamo kebe nopo da:tamotiya, ba:be pakala nopoeno kukalate na:pola:nama, tawakaluba:te ebe adikumi genama etete ebe ba:bolo keba ka:na na:kadikuminakomena.* ²Ba:bene tawakaluba:te ba:bi kukalamo kopapamila:halenama: Godoko adikumino sipi-goegoe tama alokoa:mida genama ba:bo adipatiya, ba:be genama gulu netewa habate na:pola:nama. Ba:bene Godoko adikumima: okopa:te genamoeno dopo hapulu ditanami ba:be kaliko ubilido ba:moe genamoeno dopo habamo ba:bo na:pa:la:hanakuya. Ba:be dopo haboeno mahilo ba: Talona Habala, ebe ipuwalo alo kapiyate ba itana patapatate atumu na:kitanami, ba:bene ba:be patapata hunulu okopa:te talona baa: Godotamo dikamehonakui ba:bi baa:te ba:bolo na:pola:nanakuya.

³Ba:bene genama gunomolo eta habate na:kaitanami, ebena mahilo ba: Talonanomo Habala, ba:gala ba:be haboeno dopo hapulu eta kaliko ubiliti na:kaitanami, ba:be talona habalo talonanomo ilinate ugumuli ipuwalo hidamo kopola:nama.* ⁴Ba:bema: ba:be Talonanomo Habalo ba:moi netewa ilinate na:pola:nama, Godoko owatidoloeno golodo patapata ba:gala ebete dopamo da:tamotiya: ba:be nopoeno golodo Talona Bokose. Ba:bene golodo patapatoeno komo ba:ma ka:nala, koete ba:be patapata hunulu ba woe modobodawate Godoko owatidoloeno hido nibo puhulu ilina koa:mo ba:bo haminahalenakui. Ba:gala Godokono Talona Bokoseno komo ba:ma ka:nala, ba:be Bokose ipuwalo ebete kebe hanohano ilinamo aeno iniwala:tamo ebena helo da:hawakalimiya, ba:moi ba:bi netewa-kapiya ilinate na:kapola:nama:—ma:na mahilagoeno baa: golodo kalili, ba:gala A:lonikono komoma: ebena kukuni huha:te ha:kiya da:pikulihuya: ba:be kuku, ba:gala Godote kebe nakola hunamo ebena koko Tutumu Tabo da:miya:tiya: ba:bi netewa nakolala.^d

⁵Ba:bene Godokono Talona Bokose hunulu kola:mota:nama, okopa:te netewa hiya:nomo holoholo nopopi golodo ilinamo ododiliti ba:bamo dito miya:tiya. Ba:bi nopopi ba: patamagopila, ba:bene ibino patamu hogaminalelo ba la:mota:na iba:te ba:be Talona Bokose ba:bo mula:nama. Ba: hibila, ba:be Bokose hunuino tete ba: talonanomola, mabu Godote ba:bolo ba emedena tawakalubino kuba ododili komo hiliyonomo ba:bo egebolelamenakui.

^d **9.4** Buka ka:lamihole dawa, ama: ubi dihatemena: ba:moi komoeno hiya:hiya: uwi hidamo kiya:tawama, wadiyala ama:le ma:na mahilago baeno komoma: Ikuli 16:1-36 numiya, ba:gala ama:le A:lonikono kukuino komoma: Nabas Ka:lamihole 17:1-11 numiya, ba:gala Godote netewa nakola hunamo ebena koko Tutumu Tabo da:miya:tiya: ba:be komoma: ama:le Ikuli 34:1-28 na:kumiya.

* **9:1-2** Ikuli 26:1-30; 25:23-40 * **9:3** Ikuli 26:31-33

Huiyatiya naeno tabo ulihopa:la; la: nonolata. Nale ba:moe sipi-goegoe tama alokoa:mida genamoeno komo hiliyonomo komoma: la: kiya:tulamema: ba:moe tete hidoma: kagoeha: *

⁶Numa:la; nale genamoeno kapiyakapiya ilinama: la: diya:tulamema, ba:bi ilina ba: okopa:te Godokono tabamo papamila:halete ebe adikumima: da:miya:tiya: ba:bi ilinala. Ba:bema: Godotamo hawa:goeno ilina ikamehopino komo ba:ma ka:nala, iba:te hiliyonomo hegelalo ba:moe genamoeno dopo haba ipuwamo a:pa:pa:la:hanakuya: ibino hiya:hiya: oko Godotamo kowatihonama: * ⁷Huiyatiya okopi ipuwalo ibino Hununomo Watodawa kapiyate modobola genama gunomolo ditanami ba:be Talonanomo Haba ipuwamo kona:pa:gama; iyo, gogo hiliyonomo ipuwalo eta kapiya tetenomolo ebe ha:kiya hidonomo gautu-goeno hawa:go ba:bamo tonakui. Ba:bene ebe ba:gala ebena tawakalubi hiliyonomo, iba:te iya:tawaha:ma: ba eda:ha ba:be gogo konomolo kebe hiya:hiya: kuba dododilinakui, Godote ba:bi kuba hiliyonomo kegebolelamema: okodawate hawi ebetamo ba:bo nikamenakui. *

⁸Ba:bema: ba:be dawoeno oko owati komodo Godokono Gobogobote a ba:moe komo biya:tua:mena, dopamo Godoko adikumino sipi-goegoe tama alokoa:mida genamate da:la:nami, ba:be tete ga:ga:nomolo tawakaluba:te Godokono Talonanomo Habamo na:pa:la:hama: gabote a:hiya:midalo kitanamiha.

⁹Ba:bema: numa:la; pakala nopoeni Godoko adikumino hiya:hiya: komokomo ba: goma: eda:hana, iyo, pakala nopoeni komote ba:ma teteno uli nopoeni ipuwa atamo na:kahawakalimina. Ba:be mabuma: a ba:moe komo iya:tawahala, dopamo tetelo tawakaluba:te Godoko adikumima: ebetamo hiya:hiya: dabihole ilinoeno hawi ba:gala komo malemale ilina dikamehonakui, iba:te ba:be komodo kamodobohonamiha: ibino tepo ipuwoeno ukui tuputupunomoma: komidilima: * ¹⁰Iyo, hibila, a Yunapa:godolo dopamo da:pola:nama: ba:bi Godoko adikumino kukalate naha ilinoeno komo, ba:gala beya niho komo, ba:gala ape ukulale komo, ba:bi hiya:hiya: hunu tamoeno komoma: tawakalubi biya:tulamenakuya: Huiyatiya numa:la; pakala nopoeni kukalate tepo ipuwoeno ukui tuputupuilamema: tawakalubi kiya:tulamiya:ha; ba:bema: Godote ubi ba:bo ihatiya: ba:bi kukalate ebena uli nopo tamote teta:mo pola:nate ba:bo kowibohoma:

Kelisokono Hawiti A Mabuma: Oko Modobonomolo Dowatina

¹¹Ba:bema: kalakala konomola, mabu Kelisote Godokono uli nopo tamote komodo piya; ba:bene ebe Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawama: ba eda:na, Godokono hidohido owalubi

* 9:5 Ikuli 25:18-22 * 9:6 Nabas 18:2-6 * 9:7 Hawi 16:2-34 * 9:9 Yun 10:1-2

komate ebegodone atamo pikulinaka. Iyo, ebete a mabuma: kebe uli genamalo oko dowatina, ba:be genamate ba:moe hopolo la:naheno ebe ba: Hunu Habalo da:la:na ba:be Godoko Adikumino Genamala, ba:bema: ba:be genamoeno hido komote aeno iniwala:te dopamo detiya: ba:be genamoeno hido komo hibilo na:gogolona. ¹²Ba:bene Kelisote kapiya tetenomolo ba:be genamoeno kaliko ubilido Talonanomo Habamo da:na:pa:guya:, ebete a mabuma: gautu-goegoe ba:gala kau-goegoeno hawi Godotamo kanikamehuya:ha:. Ao, ebete ba:ba tetelo ebenu hawinomo binikamiya: ebete aeno ka:ka: emedena emedena tetelo komula:lea:menama:.

¹³Ba: hibila, dopamo tetelo puya:te Godokono genamalo oko dowatinama:, iba:te gautu-goegoe ba:gala kau-goegoeno hawi Godotamo ba ikameho komo hawi ebe adikumipi hunamo ba:bo anamogamidahalenakuya:, ba:gala iba:te atumu kebe kau-goegoe hegehege Godotamo ikamehoma: koelo da:wamotenakui, ba:bi kau-goegoeno ipulu beyago kapiyuimiti tawakalubi hunamo gala dito kanamogamidahalenakuya:. Iyo, ba: ba:moe gabodo okopa:te tawakalubino hunu tamoeno modoboha: komokomo iba:godone gobogobamo ba:bo uluhukulatelelamenakuya:, Godote iba:tamo talona ihatelameheno ebe adikumima: kopelamema:.* ¹⁴Ba:bema: numa:la:, ibino ododili komate hunu tamoeno komokomo kapiya bihiduilamenakuya:, huiyatiya Ya:suti ebenu hawa:mo dododiya: ba:be komoeno helo bada konomola:ka! Iyo, ebenu hawiti aeno tepo ipuwoeno modoboha: komokomo kotuputupuilamema:ne, ba:bema: ale ukui gala a:kihata:ma: aeno hiya:hiya: ododili komodo aeno hunu tama kapiya komodobuilamema:. Ba: hibila, hunu tama hiduimi komodo lumagiti hibi ka:ka: a:kalawa:mene, iyo, ebete Godoko adikumima: hibi gabo a:kuma:mene.*

¹⁵Ba:bema: ko komo ba: ba:ma ka:nala, Kelisote Godokono uli nopote atamo uluhukuma: gabo a:hiduimiya:, mabu ebete ebenu ubi ba:ma ka:na ihatiya:, Godote pui ebenu tawakalubima: keda:hanama: da:ka:lamiya:, iba:te ibino wiboha: teteno hido huiya ebegodone kuwatema:, ebete dopamo hibinomo tabo keba ka:na ka:goiya: ba:ba ka:na. Iyo, Kelisoko ubila puya:te pakala nopoeno tetelo kuba komo dododilinakui, ebete ba:bi tawakalubi ebenu hawa:mo huiyahaleta kuba ododili komoeno helo ipuwane kuluhukulatelema:ne.

¹⁶Ba:gala eta komo. Ba:moe hopolo komopino ododi komo ba:ma ka:nala, dogodogo dubuti hoeheno dopamo ebete ebenu gugudi mabuma: nopo kotamotema:ne, iba:te ebenu hoe tetelo ebenu dogodogo ilina keba ka:na na:kuwatema:ne. Ba:bema: ebenu hoe tetete ebetamo

* 9:13 Hawi 16:15-16; Yun 10:4; Nabas 19:9,17-19 * 9:14 1Pit 1:18-19

hibilo duluhukumini, ebena guguda:te ba:be nopo tamote komodo nabiwigodone hidohido komo ba:bo kuwatema:na. ¹⁷Huiyatiya hibila, ba:be dogodogodawate hoeheno, ebete da:tamotiya: ba:be nopodo eta guduti eta ilina kapiya dito a:kalawa:mene, iyo, ebete ka:ka:lo ba luta ba:be nopoeno helote a:kitanamene huiyatiya ba:be dubuino hoe komo kapiyado kodakodama: keda:ma:ne.

¹⁸Ba:bema: Godote atumu ba: ba:ba ka:na kaododiya:, ebena tawakaluba:tamo dopo nopo da:tamotiya: ebena okodawa Mosesete eta dabi ilina danakapumiya:, ba:ba tetenomolo ba:be nopoeno helote ba:be ilinoeno hoe komodo ba:bo tupuimiya:. ¹⁹Iyo, ba:ba tetelo Mosesete Godokono ubi komamo papamiwatate, dopamo ebena Tutumu Taboeno hiliyonomo komokomo tawakalubi ba:bo kiyalamiya:. Ba:bene ba:be komo da:wibuya:, ebete komo kau-goegoe anakapulamete ibino hawi beyago kapiyuimiti, Godokono Tutumu Tabo Buka hunamo ba:gala tawakalubi hunamo ba: dito anamogamidahaliya:, ba:be komo ebete eta uli gedawoeno pahago ba:gala sipi-goe tamoeno hawihawi ipago ododiya:, Godote ebe keba ka:na ka:tutumutiya: ba:ba ka:na. *

²⁰Ba:bene Mosesete ba:be komo ba ododi tawakalubi ba:ma ka:na kiyalamiya:, “Godote ebena nopo la:tamo da:tamoti, ba:moe hawiti ba:be nopo bekodakoduimi, ba:bema: la:le ba:be nopoeno hiliyonomo tabo komamo na:papamila:halenakuya:la:.” ²¹Ba:ba tetelo ebete komo hawi Godoko adikumino sipi-goegoe tama alokoa:mida genama guamo ba anamogamidahale, kebe talona ilina ba:bolo da:pola:nama: ba:bi hiliyonomo ilina hunamo ebete atumu ba:bo kanamogamidahaliya:.*

²²Ba:bema: numa:la:, Godote dopamo kebe Tutumu Tabo tawakaluba:tamo dikalamiya:, ba:be Tutumu Tabote a biya:tua:mena, hawi anamogamidahale komo kapiyado hopo haboeno ilina ipuwalo komo hiliyonomate talonama: keda:hama:na:, ba:gala eta dabi ilinoeno hawiti ka:ka:la:heno Godote tawakalubino kuba ododili komokomo a:kegebolelama:mene.*

²³Ba:bema: hibila, Godoko adikumino genamalo dopamo da:pola:nama: ba:bi ilina ba: Hunu Habalo da:pola:na ba:bi hibi adikumi ilinoeno go huiyala. Iyo, hopo haboeno ilinoeno komoma: ibino talonate dabi-hole ilinoeno hawi komodo keba ka:na ka:hawakalahaliya:, ba:ba ka:na Hunu Habalo da:pola:na ba:bi ilinoeno talonate atumu hawi komodo kohawakalahalema:na. Huiyatiya kapiya komote hiya:ma: eda:na, Hunu Haboeno talonate kohawakalama: hopo haboeno dabi-hole ilinoeno hawiti kamodobonaha:, iyo, Hunu Haboeno ilinate Hunu Haboeno hidonomo hawi kapiyado talonama: keda:hama:na:.* ²⁴Ba:be mabuma: hopo habalo da:la:nami Kelisote ba:be Godoko adikumino genamoeno

* 9:19-20 Ikuli 24:6-8 * 9:21 Hawi 8:15,19 * 9:22 Hawi 17:11 * 9:23 Yun 8:5; 10:1

Talona Habamo kana:pa:guya:ha:, ao, ebete iya:tawuya: hopo habalo da:la:na ba:be genama ba: Hunu Haboeno hibi adikumi genamoeno goma: eda:na. Ba:bema: kalakala konomola, ebete a mabuma: Hunu Habamo a:na:pa:guya:, iyo, ba:ma tetelo ebete Godokono holoholo hapulu emedena emedena tetelo ba:bolo bemedenamene.

²⁵Ba:gala ba:moe ba: eta komola, Kelisote Hunu Habalo ba emedena ebete ebenu hawi Godotamo komo hiya:hiya: tetelo gala a:kikamehonakamene. Iyo, puya:te hopo habalo hawa:goeno ikameho oko dowatinakui ebe ba:bi okopi huiyaha:, mabu dopamo ba:bi okopi ipuwalo ibino Watodawate ha:kiya hiliyonomo gogolo kapiya tetenomolo Talonanomo Habamo ba na:pa:ga dabihoilo ilinoeno hawi Godotamo ba:bo nikamehonakui. ²⁶Ba:bema: hibila, Kelisote ba:bako hopo haboeno oko dubuma: nediya:tale, ebete ba:moe hopo haba ododi mabuni tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku komo hiliyonomo tetelo hoe temeteme ipuwado ebenu hawi Godotamo bikamehonakona. Huiyatiya ebenu komo eba ka:naha:. Ao, ba:moe hopo haboeno kuititi tete tatalima: ba eda:na, ebete kapiya tetenomolo uluhukuti ebe ha:kiya ebenu ape hawa:goeno malemale ilinama: ba:bo midiya:, ebete ebenu hoe temeteme ipuwado a hiliyonomoeno kuba ododili komo gobogobamo hibilo kowataa:mema:.*

²⁷Ba: hibila, hopo habanapi hiliyonomoeno komo ba: ba:ma ka:nala, eta lumagiti kapiya tetenomolo hoete, Godote modobo huiya ebetamo kikamema: ebenu ododili komokomo ba:bo kanagilamelemema:ne. ²⁸Ba:bema: numa:la:, Kelisoko ba: atumu, kapiya tetenomolo ebe ha:kiya ebenu ape hawa:goeno malemale ilinama: da:midiya:, komo hiliyonomo tawakalubino kuba ododili komokomo gobogobamo miya:tenomo ba:bo miya:telamiya:. Ba:be mabuma: ebete gala da:kapemene, ba:ba tetelo ebete komopino kuba ododili komokomo egebolelamema: gala a:kapehaa:mene, ao, ba:ba tetelo puya:te ebenu pe komoma: uliholo da:latimina, ebete ba:bi tawakalubino ka:ka: hibilo mula:lalamatete emedena emedena tetelo iba:go bemedenamene.

**Kelisokono Hawiti Aeno Kuba Ododili Mabuma:
Kapiya Tetenomolo Da:ka:ka:liya:**

10 ¹Numa:la:, Godote a Yunapino iniwala:tamo dikalamiya: ba:bi Tutumu Tabo komate kebe komokomo da:hawakalilamiya:, ba:bi komo ba: Hunu Habalo da:pola:na ba:bi hidohido komoeno hibidopo go huiyala, iyo, galane tetelo ale ba:bi hibi ka:ka: komoeno hiya:hiya: komo Godogodone konuwatema:nema:. Ba:bema: hibila, dopamo tetelo okopa:te komo hiliyonomo gogolo hawa:goeno ilina Godotamo gala ikamehonakui, gala ikamehonakui, ba:ba ka:na ewagelenama:,

* 9:26 Yun 10:10

huiyatiya ba:bi hawa:goeno ikameho komate kamodobonamiha:
 Godoko adikumima: da:pelamenakui ba:bi tawakalubino tepo
 ipuwoeno ukui kotuputupuilamema:. ²Iyo, dopamo tetelo ibino
 Godotamo hawa:goeno ikameho komate ibino kuba ododili komokomo
 hibilo negebolelamiya:tale, iba:te ibino tepo ipuwalo kuba itanaha:
 komo ba iya:tawahana eta tetelo hawa:goeno ilina ebetamo gala
 ba:ka:ikamehuya:na:. ³Huiyatiya ibino ododi komo eba ka:naha:. Komo
 gogo hiliyonamate ba petolame, iba:te Godotamo hawa:goeno ilina
 ikameho komodo ibino tepo ipuwalo ba:bo iya:tawahanakuya:, ibi ba:
 kuba ododilipila, ⁴mabu ba:moe komo ba: hibila, kau-goegoe ba:gala
 gautu-goegoeno hawiti kamodobonaha: tawakalubino kuba ododili
 komo egebolelamete ibino tepo ipuwane gobogobamo hibinomolo
 kowatalamema:.*

⁵Ba:moe mabuma: Kelisote hopo habamo peheno huiyatiya ebena pe
 tete tatalima: ba eda:, ebete Godotamo ba:ma ka:na goiya:,

“Ilinoeno hawi ba:gala komo malemale ilina tawakaluba:godone
 uwatema:,

ama: amia:no ubi hibilo kihatenaha:,

ba:be mabuma: ama:le naeno ape natamo ikanamiya:ta,

nale ibi mabuma: naeno ape hawa:goeno malemale ilinama: miditi
 ama:tamo kikamema:.*

⁶Hibila, tawakaluba:te dabihole ilina koa:mo emadolamete ama:tamo
 dikamehonaka,

ba:bi ikameho komate ama: kakalakuiminaha:,

iyoy, ibino kuba ododili komokomo gobogobamo kowatalamema:,

ama: hawa:goeno ilina iba:godone uwatema: ubihinola.

⁷Ba:bema: nale ba:be komo ba iya:tawa na:goemo,

‘Na mola, amia:no ubi komo hibilo kododima:,

iyoy, ama:le amia:no Tutumu Tabo Bukalo

nale kebe komo kododima: da:hawakalimina,

na ba:be komo hibinomolo kododima:nemo.”

⁸Ba:bema: hibila, ba:moe tabo olamagi ipuwalo Kelisote dopamo
 na:goiya:, “Godoy, tawakalubino kuba ododili komo gobogobamo
 kowatalamema:, ama:le hiya:hiya: ilinoeno hawi ba:gala komo malemale
 ilina ba:gala komo dabihole ilina koa:mo demadolamenaka, ba:bi ilina
 iba:godone uwatema: ama: ubihinola, iyoy, iba:te ba:bi hiya:hiya: ikameho
 komodo ama: kakalakuiminaha:.” Iyoy, hibila, tawakaluba:te ba:bako
 ilina Godotamo ikamehoma: ebena Tutumu Tabote ibi betutumulatena,
 huiyatiya Kelisote Godokono tepo ipuwoeno hibi komo ba iya:tawa, ebete
 ba:bi ilina uwatema: ubiha:ma: ba:bema: goiya:. ⁹Ba:gala ebete ba:moe eta

* 10:4 Yun 9:13 * 10:5 Ohale 40:6-8

tabo moga:melo na:kagoiya, “Na mola, na amia:no ubi komo hibinomolo kododima:nemo.” Ba:bema: kalakala konomola, Godote dopamo kebe nopo ka:tamotiya, Kelisote ebena hawa:goeno ikame komodo ba:be pakala nopoeno hawa:goeno ikameho komo tama:mo ba ihate eta uli nopo ba:bo kodakoduimiya. ¹⁰Iyo, Ya:su Kelisote Godokono ubi komamo ba papamiwata ebena ape kapiya tetenomolo hawa:goeno malemale ilinama: miditi ebetamo dikamiya, ebete ba:be komodo a hibima: midipi hiliyonomoeno kuba ododili komo egebolea:mete a ebena hido-talonapima: ba:bo midiya.*

¹¹Ba: hibila, dopamo tetelo Godotamo hawa:goeno ikamehopi ipuwalo ibi hiliyonomate hiliyonomo hegelalo ibino oko ba owatina, komo hiliyonomo tetelo atu hawa:goeno ilina ebetamo ba:bo ikamehonakuya, mabu ba:bi hawa:goeno ikameho komate modoboha: tawakalubino kuba ododili komo egebolelamete ibino tepo ipuwane gobogobamo hibinomolo kowatalamema.* ¹²Huiyatiya kalakala konomola, Kelisokono komo hiya:nomola. Ebete tawakalubi hiliyonomoeno kuba ododili mabuma: ebena ape kapiya hawa:goeno malemale ilinama: miditi Godotamo ba:bo ikamiya, ba:bema: emedena emedena tetelo iba:godolo eta kubate gala a:kitanamene. Ba: hibila, ba:be oko dupuliya: ebete tote Godokono tu hapuamo nemedete, ¹³ba:bene ebete ba:bolo ebena Ko Gawadalagi tetete hawakalama: latimina, iyo, ba:ba tetelo eba:go dalaholohona Godote ibi ebena nato a:puti bahima: hibilo komidilima:ne.* ¹⁴Ba:be mabuma: Kelisote ebena ape kapiya tetenomolo hawa:goeno malemale ilinama: da:midiya, ba:be gabodo ebete puino kuba ododili komo degebolelamiya: ebete ibi Godokono talonapima: ba:bo midiliya, iba:te emedena emedena tetelo ba:ba ka:na tuputupupinomoma: keda:hanama.

¹⁵Ba:bene Godokono Gobogobote ebena Buka tabo komamo Kelisokono hido ododi komo atumu kahawakalimina, iyo, ebena dopo tabote ba:ma ka:na itana,

¹⁶“Na Kodawate na:goemo, tete ba: na:tatali,
na uli nopo naeno tawakaluba:tamo ba:ma ka:na
kotamotema:nemo,
nale naeno tutumu tabo komokomoma: ibi dito a:kakiyalama:mo,
ao, na huiyatiya ba:bi tutumu tabo ibino tepo ipuwanomamo
ba:gala ibino ukui mabamo komiya:telamema:nemo.”*

¹⁷Ba:bene ebete tabo moga:melo gala na:kagoena, “Emedena emedena tetelo nale ibino hegehege ba:gala koko kuba ododili komo gala a:kemalagidolenamo.”* ¹⁸Ba:bema: hibila, Godote tawakalubino kuba ododili komo hiliyonomo ba: ba:ba ka:na

* 10:10 Yun 9:12 * 10:11 Ikuli 29:38 * 10:13 Ohale 110:1 * 10:16 Yel 31:33; Yun 8:10
* 10:17 Yel 31:34

egebolelamete dadodoholelamemene, ba:ba tetelo tawakalubino kuba pola:lama:naheno iba:te ebetamo hawa:goeno ilina gala a:kikamehonamena:.

**Ya:suti Gabo A:hiduimiya: Hibima: Midipa:te
Godoko Tamenomamo Kopelamema:**

¹⁹Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaki, ale Godoko adikumima: Ya:sukunu hawi ka:ka:la: komodo ebenu Talonanomo Habamo toleheno kona:pa:la:hama:nema:.* ²⁰Ba: hibila, ebete hoe ipuwalo ebenu ape Godotamo dikamiya:, ebete Talonanomo Haboeno kaliko ubili ba:bo a:hiya:miduya: ale ba:bamo kona:pa:la:hama:, mabu ebenu ikame komodo ebenu ape ba:be kaliko ubili huiyama: ediya:, iyo, ebete kebe uli gabo atamo da:hiduimia:miya:, ba:be gabo ba: wibo:ha: teteno ka:ka: gabola.* ²¹Ba:bema: kalakala konomola, Hunu Habalo da:la:na ba:be Godoko Adikumi Genamalo Ya:suku ba: ebetamo a mabuma: hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawala, ba:bene puya:te ba:be genamalo Godoko dadikumina ebe ba: ba:bi tawakalubi hiliyonomoeno namutudawala.

²²Ba:be mabuma: wadiyala aeno tepo ipuwalo eta gagagaga ukuiti itanaheno, ale ukui bilibiliha:ma: ba eda:hana aeno hibima: midi komodo Godoko tamenomamo konikulima:nema:. Ba: hibila, Kelisote dopamo aeno tepo ipuwamo ebenu hawi danamogamidahaliya:, ba:bema: ba:ma tetelo aeno tepo ipuwoeno ukuiti a kuba ododilipima: kaka:minaha:, ba:gala ale ba:moe eta komo iya:tawahala, ale aeno apeno dalowa: komo atumu kakukulalea:mema: beyamo ya:lo a:nepalaguya:ma:.* ²³Ba:gala ale kebe hido huiya Godogodone lawema: uliholo da:latiminama:, wadiyala ale ba:be hido komoma: hibi tabo tawakaluba:tamo ba olamagimina ba:be hido ukui kuititi teta:mo kodakodalo batila:nama:, mabu hibila, Godote a mabuma: kebe komo ododima: hibilo da:goiya:, a iya:tawahala ebete ba:be komo hibinomolo kododima:ne. ²⁴Ba:gala wadiyala a ipuwalo etate etoeno komo emalagidololo bowalubihuinakoma:, ale komopa:tamo hidohido komo ba ododili Godokono malemale komo ba:bo kohawakaliminama:. ²⁵Ba:gala komo hibima: midipa:te ba:ma tetelo keba ka:na kewagelena, ba:ma ka:na iba:te komo sose tawakaluba:go kapiyuimi komo ya:lo da:miya:puya:, modobo:ha: ale ibi ibamilatele. Ale huiyatiya Kodawoeno Ko Hegelate pe tatalima: eda: komo ba iya:tawahana, wadiyala aeno hibima: midi mabuma: ba kapiyuimina etate eta hiya:hiya: owalubi tabo komamo ba:kodakoduimihuinakoma:.*

* 10:19 Yun 4:16 * 10:20 Ma:t 27:51 * 10:22 Hawi 8:30; Isi 36:25; Epe 5:26

* 10:25 Yun 3:13

**Godote Hibima: Midiha:pino Komo Hibinomolo
Kanagilamelelamema:ne**

²⁶Ba: hibila, ale Godokono taboeno hibi komokomo aeno tepo ipuwalo uwatete, ba:bene ale kuba ododili komo miya:paleheno aeno ubilo dito dododilinakoma:, ba:bako kuba ododili komo kegebolea:mema: Godotamo hawa:goeno ikameho komote kitanaha: * ²⁷Ba:be mabuma: ba:bako tawakaluba:te ko tole ipuwalo ba:moe kapiya komo niya:tawahmena:, Godote kebe Hegelalo tawakalubino komo danagilamelelamemene ba:be Hegelate hibinomolo kopema:ne, iyo, ba:ba tetelo puya:te eba:go dalaholohona ebete ibi ebenu helonomo koa:mo kokubahilamema:ne. *

²⁸La: iya:tawahala, Godote dopamo Moseseko ipuwado kebe Tutumu Tabo tawakaluba:tamo dikalamiya:, ba:ba tetelo etate ba:bi tabamo papamiwata ubiha:ma: ba eda:na, netewa o netewa-kapiyate ebenu papamiwataha: emede komo umimiti ba:be komo kapimilo watowatopa:tamo da:pehawakalimiya:, tawakaluba:te ebe lawete malemale ebetamo hawakalimihino dito anakapumiya:, iyo, Godokono tawakaluba:te ba:be komo kododima: ebete ibi bikiyalamiya: * ²⁹Ba:bema: la:eno ukui keba ka:nala:ka? A tetelo Godokono Guduti atamo a:piya:, ba:bema: kebe lumagiti ebetamo papamiwata ubiha:ma: deda:na, Godote ebetamo kuba huiya dikamemene bada konomola:ka! A:iye, Ya:sukunu hawiti Godokono uli nopo ba kodakoduimina, ebe modobola ba:be lumagino kuba gobogobamo kowatamema:! Huiyatiya ba:be lumagiti ba:be hido hawi gigilepalama: ba goena, kebe Owalubidawate ebetamo malemale hawakalimima: dewagelenako ebete ba:be Hido-talona Gobogobo biduduputiminako. * ³⁰Ba: hibila, ale aeno Kodawoeno komo iya:tawahala, ebete dopamo ba:moe tabo hibilo a:goiya:, “Puya:te natamo kuba komo dododilinaka, nale naeno mauba ipuwalo iba:tamo modobo huiya kikalame: nemo,” ba:gala ebenu tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Na Kodawate naeno tawakalubino komo kanagilamelelamema:nemo.” * ³¹A:iye, Helodawa Godote emedena emedena tetelo da:ka:ka:namene, ebete eta lumagi ebenu kuba huiya ikamema: da:lawemene, ebenu tole komo bada konomola:ka!

³²Ba:bema: dopamo Godokono alote la: ba a:la:minalena la: keba ka:na kemedehonamima, wadiyala la: ba:be komo hidamo gala na:kemalagidolala:, iyo, la:le la:eno hibima: midi mabuma: koko temeteme ba iya:tawahana la: huiyatiya kodakodalo la:mota:hanamimata. ³³Ba:bene komo tetelo hibima: midiha:pa:te la: ba iduduputilame komo temeteme dito ikalamenakuya:ta, ba:gala komo tetelo iba:te komo hibima: midipi

* 10:26 Yun 6:4-8 * 10:27 Ais 26:11 * 10:28 Tutumu 17:6; 19:15 * 10:29 Ikuli 24:8
* 10:30 Tutumu 32:25-36

mabuluba:tamo ba:ba ka:na ba ewagelena, la: huiyatiya toleheno ba:bi ekaka:go ba:bo la:mota:hanamimata. ³⁴Ba:bema: komo kuba ododilipa:te la:eno hibima: midi mabuma: komo la: la:eno mabuluba:go du genamamo dito diya:hekiya:la, la: ba:bolo komo temeteme kapimilo iya:tawahanakuimata, ba:bene iba:te la:eno genamoeno ilina heloamo duwatelamiya:la, la: huiyatiya Godokono kalakala ba:bo lawiya:mata. Iyo, ba:ba tetelo la: iya:tawahuya:mata, Godogodolo emedena emedena tetelo la: mabuma: da:pola:lama:namenaa, ba:bi ilinoeno hido komote la:godolo dlatidiholiya: ba:bi ilinoeno hido komo hibilo na:gogolena.*

³⁵Ba:bema: la:le ibi tolelameheno keba ka:na kemedehonama, modobo:ba:ba:be komote la:godolo alatidi, mabu Godote la:eno hibima: midi mabuma: hidonomo huiya la:tamo kikalame:na:ta. ³⁶Iyo, wadiyala la: ba:ma tetelo la:eno temeteme ipuwalo kodakodalo gala na:kala:mota:hanala, mabu Godote la:tamo ikalamema: hibinomo tabo dopamo keba ka:na ka:goiya, la: ba: ba:ba ka:na ebena ubi komamo papamila:ha komodo hido huiya kuwatema:nemata. ³⁷Ba: hibila, Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na goena,

“Kebe Kodawate da:pena,
tete tatalila ebe hibilo kopuluhukuma:ne,
iyo, ebete ebena hido tetenomolo kopema:ne.*

³⁸Ba:bema: tawakalubi ipuwalo
pote naeno tuputupudawama: deda:na,
ebete na hibima: midini komodo
hibi ka:ka: kolawema:ne,
huiyatiya kebe dawate hibima: midi komone dohobigamene,
ba:be mabuma: naeno kalakalate ebetamo a:kitanamene.”

³⁹Huiyatiya kalakala konomola, puya:te Godoko hibima: midi komone ohobila:haheno ibino ka:ka: mula: komo kodakodalo datila:na, a ba: ba:bi tawakalubila, iyo, Godokono hibi ka:ka:te agodolo a:kalatida:mene.

Godoko Hibima: Midi Komo Ba: Ko Komonomola

11 ¹A Godoko hibima: da:midinama, ba:ba tetelo aeno tepo ipuwalo ba:ma ka:na emalagidolonama, ale kebe hido huiya lawema: uliholo demedehonama: ba:be komote atamo hibilo kopema:ne, iyo, a iya:tawahanomola ale kebe hidohido komo aeno baidinomamo ulameheno ba:bi komate hibilo ba:pola:na.* ²Numa:la, a Yunapino iniwalino tetelo puya:te hibima: midi ipuwalo demedehonama, Godote ibino hibima: midi komoma: iba:tamo na:kalakalanami.

³Ba:bene a aeno hibima: midi komodo niya:tawahanama, Godote ebena Hunu Haba ba:gala hopo haba konomo ebena tabo olamagi

* 10:34 Ma:t 6:20; 19:29 * 10:37-38 Ha:b 2:3-4 * 11:1 2Kol 5:7

komamo ododiliya:, iyo, ale aeno baidinomamo dulamenama: ba:bi ilina hiliyonomo ebete eta lepalamo kododiliya:ha:.*

A:ibolokono Hibima: Midi Komo

⁴Mabu A:ibolote Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: ebete hawa:goeno ilina Godotamo modobolo ikamiya:, iyo, ebete hibima: midi komodo dikamiya: ba:be ilinoeno hido komote Ka:inikono ikame komoeno hido komo ba:bo gogoluya:. Ba: hibila, Godote A:ibolokono ikame komoma: ba kalakala ebe tuputupudawama: goiya:, ba:bema: ebena ka:ka:te hopo habalo da:wibuya:, huiyatiya emedena emedena tetelo ebena hibima: midi komoeno ododi komote hopo habanapa:tamo goena.*

Inokokono Hibima: Midi Komo

⁵Mabu Inokote Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: hoe komote ebetamo uluhukuhino, Godote huiyatiya ebe Hunu Habamo dito da:pelawa:diguya:, ba:ba tetelo ebena tawakaluba:te ebena ape nipo ohowadiya:. Iyo, Godokono Bukate a biya:tua:mena, Godote Inokoko pelaweheno dopamo ebete ebena hibima: midi komoma: ebetamo na:kalakalanami.* ⁶Ba:bema: numa:la:, hopo habanapi ipuwalo pote Godoko hibima: midihino, ba:be lumagiti ebe kalakaluimi modoboha:, mabu pote Godoko tama:mo pema: dewagelena, ebete ebena hibima: midi komodo ba:ma ka:na niya:tawamene, Godote hibilo bemedena ba:gala pote ebe umima: ubi dihatena, ba:be lumagiti ebegodone hido huiya hibilo kolawema:ne.

Nowakono Hibima: Midi Komo

⁷Mabu Nowate Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: Godote ebe galane teteno olalati komote uluhukuma: da:kiyamiya:, ebete ebena tabamo papamiwatalo konomo boge ba:bo ododiya:, ebe ba:gala ebena genamanapino ka:ka: komula:lalamema:. Iyo, kebe olalati komate hopo habamo dikulihomena:, Nowate ba:bi komo ebena baidinomamo ulameheno, Godoko hibima: ba midi ebete ba:be komodo hopo habanapino kuba emede komo da:hawakalimiya:, Godote huiyatiya ebe tuputupudawama: ba:bo ka:miya:.*

A:ibalahamako Ba:gala Selako Ibino Hibima: Midi Komo

⁸Mabu A:ibalahamate Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: Godote ebe ebena nabiwino hopo miya:pate eta uli hopamo toma: da:kiyamiya:,

* 11:3 Tup Mabu 1:1; Ohale 33:6; Yon 1:3 * 11:4 Tup Mabu 4:3-10

* 11:5 Tup Mabu 5:21-24 * 11:7 Tup Mabu 6:13-22; 7:1

ba:be hopote kebolo ditana A:ibalahamate iya:tawaha:ma: ba eda: ba:be tabamo ba: dito papamiwatuya: Ba:bema: Godote ba:be hopo ebetamo ikamema: hibilo da:goiya:, * 9A:ibalahamate ba:be komo hibima: miditi ba:be uli hopamo tote, ba:bene ebete tete ga:ga:nomolo kapeladawama: ba neda:na ebenu tawakaluba:go sipi-goegoeno tama walokoa:midahale genamalo nemedenami. Ba:bema: hibila, A:ibalahamakono gala hapuni ebenu gudu Aisa:keko ba:gala ebenu eyono gudu Ya:ikoboko, iba:te ba:be atu hopolo ibino tawakaluba:go sipi-goegoeno tama walokoa:midahale genamalo kemedehonama:, mabu Godote ba:be hopo iba:tamo atumu hibilo ikalamema: ya:lo a:goiya:. * 10Ba:bene A:ibalahamate hopo habalo da:pata:nami ebenu emede haba hibilo kohowadinamiha:, mabu ebete hibima: midi komodo ba:ma ka:na emalagidolonami, galane tetelo ebete Godokono Hunu Haba konumima:ne. Ba: hibila, Godote ba:be Haboeno ododi nopo keba ka:na ka:tamotiya:, ebete ba: ba:ba ka:na ba ododi ba:be Haboeno kodakodanomo kala ba:bo imiya: ba:be kalate emedena emedena tetelo kitanama:.

¹¹ Mabu Selate Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: ebenu kabele tetenomolo ebe hogoha:ma: ba eda:na, Godote ebetamo helo bikamiya: ebenu awi A:ibalahamatamo gudu kalahimima:. Iyo, Godote iba:tamo gudu ikalamema: dopamo hibilo da:goiya:, A:ibalahamate ba:be tabo hibima: miditi, * ¹²ba:bene ebete hoe tatalinomoma: ba eda: ebenu guduti Selagodone ba:bo hawakaluya:. Ba: hibila, ba:be gudugodone ebenu eyoni guguda:te hiliynomoma: eda:huya:, alomoeno oloki keba ka:nala:ka: ba:gala kehaha: kolomo dodoeno kulili keba ka:nala:ka:, ba:ba ka:na eta lumagiti ibi ka:lamihole modoboha:.*

Hibima: Midipino Hidohido Komate Hunu Habalo Da:pola:lama:na Ba:be Komo

¹³ Ba:bema: numa:la:, nale puino komo la:tamo da:hawakalilamemo, ba:ba:te hibima: midi ipuwalo ba emedena, Godote iba:tamo keba hidohido komo kikalamema: hibilo da:goiya:, iba:te ba:bi komo ba:moe hopolo uwateheno ba: dito ha:lahuya:, iyo, iba:te muhuluni putititate ba:bi hidohido komo Hunu Habalo ibi mabuma: pola:nalo ba:bo nulamenama:. Ba: hibila, iba:te niya:tawahanama:, ba:be Hunu Habate ibino hibi hopoma: deda:na, ba:bema: iba:te ba:moe hopo habalo ba emedena ibi ha:kiya ibi kapelapima: ga:lanakuya:. * ¹⁴Ba:bema: numa:la:, puya:te ba:moe hopolo ibi ha:kiya ibi kapelapima: da:ga:lane, ba:bi tawakaluba:te ibino komo ba:ma ka:na hawakalimina, iba:te eta uli hoponomo lawema: uliholo emedehona, iyo,

* 11:8 Tup Mabu 12:1-5 * 11:9 Tup Mabu 35:12

* 11:11 Tup Mabu 18:11-14; 21:2; Lom 4:19 * 11:12 Tup Mabu 15:5; 22:17

* 11:13 Tup Mabu 23:4; Ohale 39:12; 1Pit 2:11

iba:te ba:be hopo dumimina: ibino hoponomoma: ba:bo keda:ma:ne. ¹⁵Ba:be mabuma: puya:te hibima: midi ipuwalo dopamo demedehonama:, ibino iniwala:te kebe hopolo da:hawakalahaliya: iba:te ba:be hopo miya:pate gala kemalagidolonamiha:. Ba: hibila, iba:te ba:be hopamo wilalema: ubi nihatiya:tale, ba:be komo ododima: gabo iba:tamo ba:hiya:miduya:na:, huiyatiya ibi ubihinola. ¹⁶Ao, iba:te huiyatiya Godokono Hunu Haba hido habanomoma: ba ga:lana, ba:bamo nikulima: konomamo emalagidolonama:, ba:be mabuma: Godote kahiloponaha: iba:te ebe ibino hibi Godoma: ka:minama:, iyo, ibi mabuma: ebete ba:be Hunu Haba ya:lo a:hiduimilamiya:.

**A:ibalahamako Ba:gala Yunapino Komo Iniwali
Nabi Ibino Hibima: Midi Komo**

¹⁷⁻¹⁸Mabu A:ibalahamate Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: ebete ebenu gudu Aisa:keko ebetamo ikamema: kokolomiya:ha:. Numa:la:, dopamo Godote A:ibalahamatamo ba:moe tabo hibilo a:goiya:, “Ba:moe gudu Aisa:kegodone amia:no eyoni gugudi hiliyonomate kikulihoma:na:.” Huiyatiya Godote A:ibalahamakono hibima: midi komo kumima:, ebete Aisa:keko hawa:goeno malemale ilinama: miditi ebetamo ikamema: da:kiyamiya:, ba:ba tetelo A:ibalahamate ebenu tabamo papamiwatama: ba:bo hiduya:, * ¹⁹mabu ebete ebenu tepo ipuwalo ba:ma ka:na emalagidoluya:, Godoko modobola Aisa:keko hoe ipuwane ka:ka:mo gala kakadipatema:. Ba:bema: hibila, A:ibalahamate ebenu gudu Aisa:keko Godotamo ikamema: ebenu tepo ipuwalo ebe ya:lo hoema: ba goe, Godote ba:be gudu ebetamo ka:ka:go gala ba: dito kikamiya:.*

²⁰Mabu Aisa:kete Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: ebete ebenu gugudi Ya:ikoboko ba:gala Isoko mabuma: Godoko bikiyamiya:, ebete galane tetelo ibi netewapi keba ka:na na:kowalubilinakomene.*

²¹Mabu Ya:ikobote Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: ebenu hoe komote tatalima: ba eda:, ebete Yausepegodone da:hawakalahuya: ba:bi eyoni gugudi mabuma: Godoko ba:bo kiyamiya:, ebete ibi hidamo kowalubilinama:, iyo, ba:ba tetelo ebete ebenu kukago mahigate ebenu holoholo hopamo toda:miduimilo Godotamo toetoe tabo ba:ba ka:na olamagiya:.*

²²Mabu Yausepete Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: ebenu hoe tatalima: ba eda: ebete Isalaela tawakalubi ba:bo kiyalamiya:, iba:te galane tetelo Isipiti hopone ba tolame ebenu goha kowatama:.*

Mosese-kono Nabiwi Menoko Ibino Hibima: Midi Komo

²³Mabu Mosese-kono nabiwi menoko iba:te Godoko hibima: na:midinama:, ba:bema: ebete da:hawakaluya: iba:te netewa-kapiya:

* 11:17-18 Tup Mabu 21:12; 22:1-14 * 11:19 Lom 4:17 * 11:20 Tup Mabu 27:27-29,39-40

* 11:21 Tup Mabu 47:31-48:20 * 11:22 Tup Mabu 50:24-25; Ikuli 13:19

manomelo ebe ba:bo ugumuiya;, Isipiti hopoeno Ko Gawadalagi Pa:lote ebe anakapumikapoma;. Iyo, iba:te ibino a:lia:li gudu hidonomoma: ba ga:la, ba:bema: Pa:lote Isalaelanapino bahibahi gugudi anakapulamema: da:kiyalamiya;, iba:te ba:be tabamo papamila:heno ebetamo katoletolehuya:ha:.*

Mosesekono Hibima: Midi Komo

²⁴Mabu Mosesete Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: ebete apete dubu teta:mo duluhukuya;, ubiha:ma: ba:bo ediya: tawakaluba:te ebe Pa:lokono boheleno guduma: ka:mima:. ²⁵Iyo, ba:ba tetelo ebete ebenu ubi ba:ma ka:na kihatiya:ha:, ebete tete nanekelelo hiya:hiya: kuba komo ba ododili hopo haboeno kalakala kolawa:tepama:. Ao, ebete huiyatiya ubi ba:ma ka:na ihatiya: ebenu hibima: midi mabuma: Godokono komo tawakaluba:go temeteme kuwatema:. ²⁶Ba:bene Mosesete galane tetelo ebenu hido huiya Godogodone da:nelawemene, ebete ba:be komo konomamo nemalagidolonami. Ba:be mabuma: komopa:te ebe diduduputiminakui, ebete Godokono Oemedawa Kelisoko mabuma: ba:be temeteme lawema: modobonomoma: ba goe, Isipiti hopoeno koko dogodogo ilina uwatema: ubiha:ma: eda:te ebenu ukuilo ba:bi ilina gigilepalama: midiliya:.

²⁷Mabu Mosesete Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: hopo habanapa:te kebe Kodawa ibino baidinomamo umihino, Mosesete ba:be Kodawa ebenu tepo ipuwoenu ukuilo ba umina, Ko Gawadalagi Pa:lokono mauba komoma: toleheni Isipiti hopone ba: dito tuya;, iyo, ebete komo temeteme ipuwalo ebenu tepo ipuwoenu ukui ba kodakoduimina ebenu Kodawa kota:matama: ukui hiya:ma: kamidiya:ha:. ²⁸Ba:gala Mosesekono hibima: midi mabuma: ebete Godokono tabamo papamiwatalo ebenu Isalaela tawakalubi ba:bo kiyalamiya;, iba:te dopo Adaguila: Poko^e ba ododi ibino hiya:hiya: genamoenu gigihamo sipi-goenu hawi kanamogamidahalema;, Godokono Hoe Nopodawate ibino dopo dubu gugudi anakapulamekapoma:.*

Isalaelanapino Hibima: Midi Komo

²⁹Mabu Isalaelanapa:te Godoko hibima: na:midinama;, ba:bema: Isipitinapino alaholohopa:te ibi anakapulamema: da:na:mataliya;, ba:ba tetelo Godote Hawihawi Kehaha: Kolomoenu beya gagale hakama: da:midiya;, iba:te hapuamo olalatihino na:hiwaliya:;. Huiyatiya numa:la;, Isipitinapa:te ba:be atu gabodo ibi heloamo da:ta:malateliya;, ba:ba tetelo

^e 11:28 Buka ka:lamiholewada, ama: ba:moe Pokoenu ipuwa iya:tawama: ubi dihatemena;, wadiyala ama: Ma:t 26:2 komoenu owalubi tabo numiya:.

* 11:23 Ikuli 1:22; 2:2 * 11:28 Ikuli 12:21-30

kolomoeno beyate ibi hiliyonomo ba: dito analopamidaliya: * ³⁰ Ba:gala eta tetelo Isalaelanapino hibima: midi mabuma: iba:te Godokono tabamo papamila:halelo Yeliko ko haba tamedo sa:ba:ni hegelalo negopa:te komo da:wibuya:, Godote ba:be haboeno kokonomo kala ba anabulilame hakamo ba: dito gudiya:.*

La:iha:bakono Hibima: Midi Komo

³¹ Ba:gala eta komo. Godote ba:be Yeliko haba kubahimihino, dopamo Isalaelanapi ipuwalo iba:te pui ba:be haba diya gabodo umima: da:noelamiya:, ba:bi dubu netewapa:te ba:be haboeno modoboha: komo ulamema: ba:bamo dito nuluhukuya:. Ba:ba tetelo Yeliko habanapi ipuwalo eta kamena La:iha:bako, ebe dopamo dubu bilibili kamenama: eda:nami, ebete Godoko hibima: miditi ba:bi dubu ebeno genamamo kalakalago uwatete ibi ba:bo owalubiliya:. Ba:bema: hibila, ba:moe kamento hibima: midi mabuma: Godote Isalaelanapi alaholohopa:tamo talona bihatiya:, iba:te Yeliko haboeno hibima: midiha:pi hiliyonomo ba anakapulame ba:be kamento ka:ka: ba:bo komula:mema:.*

Komo Hiya:hiya: Tuputupu Tawakalubino Hibima: Midi Komo

³² Ba:bema: nale la:tamo komo hibima: midipino uwi atumu ba:ka:kiyahamo? Naeno ukui ba:ma ka:nala, tete modoboha: ibi hiliyonomoeno komokomo hidamo kohawakalilamema:, iyo, Gidiyonoko, Belakako, Sa:msoniko, Yepatako, Da:ibidiko, Sa:miyoloko, ba:gala Godokono komo ukui hawakalimipi, ibi hiliyonomoeno ododili komo da:pola:lama:na, na modoboha: ba:bi hiliyonomo komo la:tamo olamagi.* ³³ Ba: hibila, komo iba:te ibino hibima: midi komodo alaholoho ipuwalo komo hoponapino wato kikipo ba uwate ibino kapela koko gawadubuma: ba:bo eda:hanakuya:. Iyo, iba:te ibino emede ipuwalo tuputupu komo dododilinakui, ba:bema: Godote iba:tamo kebe hidohido komo ikalamema: hibilo da:kiyalamenakui, iba:te ba:bi komo ba: dito uwatenakuya:. Ba: ba:ba ka:na eta tetelo komo iba:te layono-gahagaha dito gelebadilamiya:, ba:bi helohelo ilinate ibi kubahilamekapoma:.* ³⁴ Ba:bene eta tetelo komo iba:te ibino hibima: midi komodo helonomo koe ba: dito ha:gumiya: ibino ka:ka:te ba:be koelo wibohokapoma:, ba:gala komo tetelo puya:te ibi alaholoho gila:mo anakapulamema: dewagelenakui, ba:bi tawakalubino helo ipuwane iba:te Godokono owalubi komodo dito alahutihonakuya:. Iyo, iba:te ibino ape ipuwalo heloha:ma: ba eda:hana,

* 11:29 Ikuli 14:21-31 * 11:30 Yos 6:12-21 * 11:31 Yos 2:1-21; 6:21-25; Ya: 2:25

* 11:32 Tabo Anagi 6:11-8:32;

4:6-5:31; 13:2-16:31; 11:1-12:7; 1Sa:m 16:1-1Gaw 2:11; 1Sa:m 1:1-25:1

* 11:33 Da:n 6:1-2

Godote huiyatiya ibi ba:bo heluilamenakui, ba:bema: iba:te alaholoho ipuwalo kokopima: ba eda:ha komo tetelo kapela hopoeno alaholohopino hiya:hiya: kapiyuilame kubanomamo alukulinakuya: * ³⁵Ba:bene komo hibima: midipi kamenakamenate atumu ibino hibima: midi komodo Godokono helo ba:ma ka:na uminakuya:, ibino ha:lahapi ipuwalo ebete komo ibi ka:ka:mo gala a:kawadiya:paa:latelenakui.

Huiyatiya komo hibima: midipino komo eba ka:naha:. Ba:ba:te du genamalo ba emedena, kuba ododilipa:te koko hoe temeteme ba:bo ikalamenakuya: iba:te ibino hibima: midi komone kohobila:hama:. Ba:ba tetelo ibi huiyatiya ubihinola ibino hibima: midi komo ba miya:pa kuba ododilipa:te ibi du genamane dito konoelamema:, iyo, ibi iya:tawahala Godote ibino ha:laha komodo ibi uli hidonomo ka:ka:mo kowadiya:paa:latelema:ne, ba:bema: iba:te ibino temeteme ipuwalo ba: dito neha:lahanakuya: * ³⁶Ba:bene kuba ododilipa:te komo hibima: midipi ba iduduputilame ibi giya:pa:pa:mo ba:bo a:na:miga:latilinalakuya:, ba:gala iba:te komo auli hala:mo matuhulameholenakui du genamamo dito niya:hekenakuya: * ³⁷Iyo, komo tetelo iba:te hibima: midipi ba anakapulame komo ibi nakolamo mapelamenakuya:, komo ibino ape tetenomodo gihanomo ilinamo iya:hilinalakuya:, ba:gala komo ibino wato gila:mo dito migililamenakuya:.

Ba:gala eta komo. Komo hibima: midipi hiliyonomate ba:moe hopolo ilinaha:pima: ba eda:hana hidohido kalikago kawapata:lamenakuiha:, iyo, iba:te modoboha: sipi-goegoe ba:gala gautu-goegoe tama kaliko kapiya bepupulinakuya:. Ba: hibila, hiliyonomo tetelo hopo habanapa:te iba:tamo hiya:hiya: temeteme kubanomamo ba ikalame ³⁸ibi tawakalubiha:ma: ga:lalo ibino emede habahabane heloamo da:ta:malatelenakui, ba:ba tetelo iba:te dito hopamo ba:gala hunuhunu hakamo ba: dito nalahutihonakuya:, iba:te ba:bakobako tawakalubiha: hopolo haka gugu ipuwalo konemedehonama:.

³⁹Ba:bema: ba:bi hibima: midipi hiliyonomoeno komoma: Godote iba:tamo na:kalakalanami, ebene kalakala ibino hibima: midi mabuma: bada konomola:ka:! Huiyatiya numa:la:, ebete iba:tamo kebe hidohido komo ikalamema: hibilo da:goiya:, iba:te ba:moe hopolo ba:bi komo hibilo kulamiya:ha:, ⁴⁰mabu a puya:te ba:ma tetelo demedehonama:, Godote a mabuma: hidonomo uli nopo ba:ma ka:na tamotiya:. Aeno emedehe tetete uluhukuhino ebete dopo hibima: midipi mabuma: eta komo a:kododa:mene, huiyatiya keba tetelo ebete a iba:go da:kapiyuia:memene, ba:ba tetelo ebete a hiliyonomo kapimilo ebene tuputupupinomoma: komidima:ne.

* 11:34 Da:n 3:23-27 * 11:35 1Gaw 17:17-24; 2Gaw 4:25-37

* 11:36 1Gaw 22:26-27; Yel 20:2; 37:15; 38:6

**Godokono Guguda:te Hopo Habalo Ba Emedena Ebete Ibi
Hiya:hiya: Temeteme Komamo Diya:tulamenako**

12 ¹Ba:bema: numa:la:, dopamo demedehonama: ibi hiliyonomate a a:ga:lua:telo ba la:mota:hana, iba:te hibima: midi komodo kebe komo kododilinama: ba:bi komo atamo a:hawakalilama:. Ba:be mabuma: ibi keba ka:nala:ka:, wadiyala a ba: atumu nato ukamida komo hiliyonomo aeno tolame gabone tametama:mo koniya:hekema:nema:, ba:gala kebe kuba ododili komate a da:matuhua:mena, wadiyala ale ba:bi hale iya:hiliti gunimi hapuamo dito komiya:palema:nema:. Iyo, hibima: midi gaboeno kuititi teta:mo ikulima: konomamo ba emalagidolona ale helonomamo ba:bo kopulila:hama:nema:, sikulu guguda:te ibino iya:da:mi hegelalo keba ka:na ka:pulila:hanaka ba:ba ka:na. * ²Ba:gala wadiyala a hiliyonomo tetelo aeno tepo ipuwoeno ukuilo Ya:suku hidamo buminakoma:, iyo, ebete aeno hibima: midi komoeno mabuma: ba eda:na a dopaa:mete kuitita:mo a hidamo komagatoema:ne. Ba: hibila, ebete keha pihigalo da:hoiya:, ebete kebe kalakala Godogodone galane da:lawemene ba:be kalakala ebena tepo ipuwoeno ukuilo ba:bo umiya:. Ba:moe ba:be mabuma: ebete ebena hoe komoeno koko hilopo ba:gala temeteme komo emalagidoleheno wato kikipo ba:bo lawiya:, iyo, ba:ma tetelo ebete Ko Gawadalagi Godokono tu hapulu bemedena.

³Ba: hibila, Ya:suti kuba ododilipino mauba komodo kokonomo temeteme duwatiya:, huiyatiya Godokono ubi komamo papamiwatama: ukui hiya:ma: kamidiya:ha:. Ba:bema: wadiyala la: atumu la:eno temeteme ipuwalo ba:be komo hidamo ba emalagidolona la:eno hibima: midi komodo kuiyodopoma: eda:haheno heloha:ma: akeda:hala:. ⁴Numa:la:, Ya:sutammo duluhukuya: ba:bako hoe komote la:tamo kuluhukuha:, iyo, kuba ododilipa:te komo hiya:hiya: temeteme la:tamo hibilo ikalamenakata, huiyatiya iba:te la: hiliyonomo ipuwalo eta kapiya dawa ebena hibima: midi mabuma: kanakapumiha:. ⁵⁻⁶Ba:bema: ba:moe ko komo akadodala:. Godote la: ebena gugudima: ka:laminata, iyo, ba:bema: ebena Bukalo ba:moe tabote la:eno temeteme komoma: goena,

“Naeno gudu, komo temeteme komate

Kodawoeno ubi komodo ama:tamo ikuliti,

ebete ba:bi komamo ama: diya:tumimina;

wadiyala ama: ba:bi iya:tumi komamo na:papamiwatuya;

ba:gala ebete amia:no eta kuba ododi komoma: da:kiyahamemena;

ama: kuiyodopoma: akeda:la:.

Ba: hibila, Kodawate pui malemalelo demalagidolena,

ebete ibi temeteme komamo iya:tulamenako,

* 12:1 1Kol 9:24-25

ba:gala ebete poko ebenu guduma: da:ka:minako,
 ebete ba:be lumagino kuba ododili komoma:
 ebetamo hiya:hiya: temeteme komamo huiya ikamehonako.”*

⁷⁻⁸Iyo, numa:la, ba:moe hopo konomolo naba:te ibino gugudi
 owalubilima: temeteme ikalame komamo ibi iya:tulamenaka, iba:te kuba
 ododili komo ba miya:pale hido komokomo kapiya kododilima: Ba:bema:
 la: hiya:hiya: temeteme ipuwalo da:pola:nama heloha:ma: akeda:hala,
 mabu hopo habanapi keba ka:nala:ka: Godote ba: ba:ba ka:na la: ebenu
 gugudima: ba ka:lamina la: temeteme komamo ba:bo iya:tulamenakata.
 Ba:bema: hibila, ebete la: temeteme komamo iya:tulameha:tale, la:le
 ebenu hibi gugudima: ba:ka:eda:hona:, la: huiyatiya pilo gabodo
 da:hawakalahaliya: ba:bako gugudima: beda:hona: * ⁹Iyo, a aenu nabino
 komo iya:tawahala, a gugudi hegehege tetelo iba:te hiya:hiya: temeteme
 komamo a iya:tua:menakuya:, ale ba apepeho hidohido ukui ba:bo
 kuwatema:. Ba:gala a ba:moe hopolo ba emedena aenu nabino iya:tulame
 komamo da:papamila:hanakoma:, tawakaluba:te ba:be komo aenu mulu
 ukui komoma: ga:lanaka. Huiyatiya numa:la:, a ba:ma tetelo aenu Hunu
 Haboenu Nabiwitamo da:papamila:hanakoma: ba:be komoenu mulu
 bada konomola:ka:, mabu ba:be komodo a hibinomo ka:ka: ebegodone
 kolawema:nema:!

¹⁰Ba:gala eta komo. Hopo haboenu naba:te ibi ha:kiya ibino ubilo
 kebe komo hidohidoma: da:ga:lanaka, a ba:bi komo kododilima:
 iba:te hiya:hiya: temeteme komamo tete nanekelero a iya:tua:menaka.
 Huiyatiya Godote ebenu hido ka:ka: atamo ikaa:mema: ubi bihatena,
 ba:bema: ebete a kebe komo ododilima: diya:tua:menako a ba:bi komo
 hibilo dododilinakoma:, ba:ba tetelo ebete Hido-talonadawama: keba
 ka:na keda:na, a ba: atumu talonapima: kakeda:hama:nema:. ¹¹Iyo,
 hibila, ale aenu hibima: midi komodo kapepehoma: keba tetelo ale
 temeteme duwatema:, ale ba:bi temeteme komoma: a:kakalalahalema:,
 huiyatiya numa:la:, lumagiti ba:bako temeteme komamo hidohido
 ukui duwatemene, Godote ba:be gabodo ebetamo hete ba:gala
 tuputupu emede komo ba ikame hidohido gaote ebegodone hibilo
 bikulihonakomena:.*

¹²⁻¹³Ba:be mabuma: wadiyala la: la:enu hiya:hiya: temeteme ipuwalo
 heloha:ma: eda:hahenu kalakala gala na:kalawiya:la:, la:le la:enu
 kokotamo hidohido komo ba ododili la:enu natamo Godokono tuputupu
 gabodo hidamo kowapata:lamenama:. Ba: ba:ba ka:na la: ipuwalo pote
 nato a:ta:buta:midalemedawama: deda:na, ebete temeteme ipuwalo hidote
 gala na:kapata:mene.*

* 12:5-6 Yauba 5:17; Mulu Tabo 3:11-12; Haw 3:19 * 12:7-8 Tutumu 8:5

* 12:11 Ya:i 3:17-18 * 12:12-13 Mulu Tabo 4:26; Ais 35:3

**Hibima: Mididawate Hidamo Nemedenamene, Godogodone
Duluhukuna Ba:be Ka:ka: Mula: Komone Gakapoma:**

¹⁴Ba:bema: hibima: midipa:la:, wadiyala la: la:eno ubi komo ba:ma ka:na nihateniya:la:, la: hiliyonomo tawakaluba:go Kodawa Godokono hete komago ba emedena la:eno ododili ipuwalo ebe kapiya kokalakaluiminama:. Ba: hibila, kebe lumagiti aeno Kodawa ba:ba ka:na kalakaluimihino, ebete ebenu holoholo a:kanuma:mene. ¹⁵Ba:gala Godokono malemale komodo duluhukuna, modoboha: la: ipuwalo etate ba:be ka:ka: mula: komone ga. Numa:la:, kakanomo ilinate lumagino palilo apete, ba:bene ebete iya:tawaheno lawete ebenu guguda:te nahama: iba:tamo dikalamemene, diyala, ebenu genamalo olalati konomote uluhukuti ebenu gugudi ipuwalo komo hiliyonomate da: ha:lahamena:. A:iye, la: hidamo! La: ipuwalo etate ebenu tepo ipuwoeno mauba komodo ba:bako kaka ilinama: eda: modoboha:! ¹⁶Ba:bema: Isote dopamo ebenu kateneno ubi komoeno ododili ipuwalo keba ka:na kemedenam, la: ipuwalo etate ba:bako dawama: eda: modoboha:. Numa:la:, ebete Godokono ubi komokomo emalagidoleheno, ebenu baa: kape kupula:ma: kapiya teteno baa: amogagodone ba lawe ebenu dopo guduma: eda: komo ko komoha:ma: goelo amogatamo ba: dito ikamiya:. * ¹⁷Ba:bema: la: iya:tawahala, galane Isote ebenu ukui hiya:ma: midima: dewageliya:, ebete ebenu nabiwitamo ihi baida:go ba:bo tuya:, ebenu nabiwiti Godoko kokiyamema: ebenu emede ipuwalo ebe hidamo kowalubinama:. Huiyatiya Isoko niliya, gabote kitanuya:ha: Godogodone hidohido komo uwatema:, iyo, ebe modoboha: ebete dopamo kuba ukui ipuwalo dododiya: ba:be komo gala hiya:ma: midi.*

**Pote Godokono Tabo Ulima: Ubiha:ma: Deda:na Ebete
Ebenu Kuba Huiya Hibinomolo Kolawema:ne**

¹⁸Ba:bema: la: puya:te Ya:suku hibima: da:midinama, dopamo Moseseke tetelo a Yunapino iniwala:te Godotamo konomo tole ipuwado keba ka:na ka:pelamiya:, la: ebetamo ba:ba ka:na kapelamiya:ha:. Iyo, dopamo iba:te Sainai Hununomo Hakalo Godokono tole ikalame komokomo ibino baidinomamo ba:ma ka:na ulamiya:, ba:be hunu hakalo helonomo koete ba woita, du konomote hegeloeno alo da:muliya:, konomo huhuti uluhukuti ibi kubanomamo ba:bo pimida:lamiya:. * ¹⁹Ba:gala ba:be atu tetelo eta hanohano komote ba:ma ka:na kuluhukuya:, Godokono nopodawate gebole konomamo da:moliya: iba:te ulihuya:, ba:bene iba:te Godokono tabo madodo ibino galonomamo ba ulihuta iba:te ko tole

* 12:16 Tup Mabu 25:29-34 * 12:17 Tup Mabu 27:30-40

* 12:18 Ikuli 19:16-20; Tutumu 4:11-12

lawete Moseseko ba:bo toemehuya; iba:te eta kapiya tabo Godogodone ba:ba ka:na a:kulia:mena.* 20-21 Ba: hibila, ba:ba tetelo Mosesete atu koko hanohano komo ba ulame na:goiya; “Naeno tole konomo ipuwalo naeno apete ha:kiya lililuta!”

Ba:bema: numa:la; aeno iniwala:te konomamo ba toletoleho modobo:ma: ba:bo eda:huya; mabu Godote ibi dopamo ba:ma ka:na tutumulateliya; “Ba:moe hunu haka talonanomola, ba:bema: la: ipuwalo eta dawate pete ba:moe hakamo da:pa:putimini, ebete dito na:haa:mene. Iyo, la:eno dabihole ilina ba: atumu, ibi ipuwalo eta kapiyate ba:moe naeno kukala da:padikanalemene, wadiyala la: ebe nakolamo mapemete nanakapumiya:la!”*

22 Huiyatiya kalakala konomola, la: puya:te la:eno hibima: midi komo Ya:sutamo dihatiya:ma, la:eno komo eba ka:naha: mabu la:eno Godotamo pelame ipuwalo tole kitanuya:ha; puliyanomola. Iyo, hibi ka:ka: pogodone da:pena, ba:be Kodawa Godoko ebenu mumulunomo nopopa:go kebolo kemedena, la:le ba:be Hunu Haboeno Yelusalema ko habamo kalakalago pelamiya:mata, ba:be haboeno eta mahilo ba: Saiyono Hunu Hakala. 23 Numa:la; puya:te Godokono dopo gudu Ya:suku huiyama: deda:hana, Godote ba:bi hibima: midipi hiliyonomoeno mahilo ebenu Hunu Haboeno Bukamo ya:lo a:miya:telamiya:. Ba:bema: ba:bi tuputupupi ipuwalo ebete puya:godolo ebenu oko da:hawaminaliya; la:le ba:bi tawakalubino gobogoboeno Kalakala Habamo pelamete iba:go a:pekapiyuiya:mata, iyo, la: Godokono holoholo hapuamo atumu a:kapelamiya:mata, hibila, ebe ba: hopo habanapi hiliyonomoeno komo danagilamelelamemene ba:be Kodawala. 24 Ba:gala eta komo. La: atumu Ya:sutamo a:kapelamiya:mata, ebe ba: Godokono uli nopote atamo uluhukuma: gabo da:hiduimiya: ba:be dawala. Ebete ebenu hawi Godotamo ikamelo a mabuma: da:ka:ka:liya; ba:be hawido ale hidohido owalubi komo hibilo buwatanakoma; ba:bema: hibila, Ya:sukunu hawino oko owati helote A:ibolote Godotamo dopamo dikamiya: ba:be hawa:goeno ilinoeno helo na:gogolona.*

25 Ba:bema: la: hidamo, ba:ma tetelo pote la:tamo dolamagina ba:be Kodawoeno tabo ulihoma: ubiha:ma: akeda:hala:. Numa:la; dopamo ba:moe hopo habalo ebenu tabote Moseseko ipuwado duluhukuya; ba:ba tetelo puya:te ibino galo da:muhilameholiya: iba:te ebenu helo ipuwane alahutihoma: gabo nipo ohowadiya:. Ba:be mabuma: ebete a tetelo Hunu Habane tabo gala ba kolamagina, ale ubiha:ma: eda:hate ebegodone dohobila:hama; gabo keka: ale ebenu helo ipuwane alahutihoma: Gabo puliyanomola, a kuba huiya konomamo kuwatema:nema!* 26 Ba: hibila, dopamo tetelo ebete tabo dolamagiya: hopo habate ba:bema: aleguya;

* 12:19 Ikuli 20:18-21; Tutumu 5:22-27 * 12:20-21 Ikuli 19:12-13; Tutumu 9:19

* 12:24 Yun 8:6; Tup Mabu 4:10 * 12:25 Yun 2:1-3; 10:26-29

huiyatiya a tetelo ebete hibinomo tabo gala ba:ma ka:na kolamagiya; “Nale eta kapiya tetelo ba:moe hopo konomo ba:gala alomo hunu atumu kopewadegelatelema:nemo.”* 27Ba:bema: numa:la; ebete eta kapiya tetelo ba:moe komo kododima: tabo da:goiya; ba:be komoeno ipuwa ba: ba:ma ka:nala. Ebete hopo haba ba:gala alomo ba:gala ibino ilina hiliyonomo dopamo dododiliya; galane tetelo ebete ba:bi ilina hiliyonomo ba wadegelatele, iba:te ba:bo kalatidiholema:na: ba:bema: lumagiti gala a:kulama:mene. Iyo, ba:ba tetelo Hunu Haboeno uliuli ilina kapiyate kopola:nama:na; mabu eta dawoeno helote kitanaha: ba:bi ilina kokubahilamema.

28Ba:bema: wadiyala ale aeno kalakala tabo Godotamo kadipatema:nema; mabu ebe kebe uli hopolo Ko Gawadalagima: deda:na ebete ba:be hidonomo hopo atamo kikaa:mema:ne, hibila, eta dawate ba:be hopo kubahimima: a:kamodobamene. Ba:gala Godokono hiya:hiya: owalubi komoma: aeno tepo ipuwalo ba kalakalaha, wadiyala ebete a keba ka:na kiya:tua:mena a ba: ebe ba:ba ka:na badikuminakoma: Iyo, ebe adikumima: wadiyala ale aeno tepo ipuwalo ebe hunamo ba adipate hido papamiwata ukui komago kopelamema:nema; 29mabu aeno Godo ba: pote ebena koa:mo kuba ododilipi hiliyonomo da:kubahilamemene ba:be Helonomodawala.*

Ale Godoko Kokalakaluimima: Keba Ka:na Na:kemedena:

13 1Ba:bema: wadiyala la: hibima: midipa:te kapiya badininipala ekaki huiyama: ba eda:hana, la: ipuwalo etate eta malemalelo nemalagidolonala. 2Ba:gala puya:te kapelapimo eta hopone la:tamo da:pelamenaka, la: ibi la:eno genamamo kalakalago uwatema: ukui hidamo na:miya:tenakuya:la: Ba: hibila, dopamo komo hibima: midipa:te ibino emede ipuwalo ba:ba ka:na ba ododina, komo Godokono Hunu Haboeno nopopa:te iba:tamo da:pelamiya; iba:te ba:bi nopopino hibi komo iya:tawahaheno ba: dito owalubiliya:.* 3Ba:gala hibima: midipi ipuwalo puya:te du genamalo ba:gala komo temeteme ipuwalo demedehona, wadiyala la: ibi malemalelo ba emalagidolena ibi ba:bo nowalubilinakuya:la; iyo, la: galane tetelo atu temeteme diya:tawahama, la:le komopa:godone owalubi komo uwatema: ubi keba ka:na na:kihateoma, la: ba:ba ka:na nododinakuya:la.

4Ba:gala eta komo. La: hiliyonomo ipuwalo keba tetelo dubuti kamenago kapiyama: deda:mene, wadiyala iba:te ibino kapiyama: eda: komo Godokono hido owalubi komoma: ba ga:la, ba:be dubuti eta kamena gala pilolo a:kalawa:mene ba:gala ebena kamenate atumu eta dubutamo pilolo gala a:katoamene. Ba: hibila, puya:te bohelemele ba:gala kuhi pilo

* 12:26 Ha:g 2:6 * 12:29 Tutumu 4:24; 9:3 * 13:2 Lom 12:13; Tup Mabu 18:1-8; 19:1-3

gabodo duwatenaka, iyo, kebe dubuti kamena pilo komo dododimini
ba:gala kebe kamenate dubu pilo komo dododimini, Godote ba:bi kuba
ododilipa:tamo ibino huiya kikalamema:ne.*

⁵Ba:gala la:le koko mani uwate gabo umima: konomamo
akemalagidolala:. Wadiyala la: huiyatiya Godote la:tamo kebe ilina
dopamo kikalametiya:la ba:bi ilina modoboma: ba ga:la, la:eno tepo
ipuwalo ebena kalakalate nitanamene, mabu ebete ebena Bukalo tabo
ba:ma ka:na goena,

“Nale la:go ba emedena

la: hidonomamo bowalubilinakomata,

iyo, emedena emedena tetelo

la:eno modoboha: komokomo ipuwalo nale la: dito

a:kamiya:pala:mata.”*

⁶Ba:bema: Godote ebena Bukamo eta tabo dihatiya:, wadiyala a ukui
bilibilihino ba:be atu tabo ba:ma ka:na koga:lama:nema;

“Kodawa Godoko ba: naeno Owalubidawala,

ba:bema: nale eta komoma: a:katoletola:mo,

iyo, ebete na ba owalubinina,

eta dawate na kubahinamema: a:kamodobamene.”*

⁷Ba:gala eta komo. Dopamo tetelo puya:te la:eno watowatopima: ba
eda:ha Godokono tabo la:tamo dolamagiminakui, wadiyala la: ibino
emedede komo nemalagidolala:, iyo, kebe hidohido gaote iba:godolo
dikulihonakui, ba:bako atu gaote la:godolo kikulihonama:, wadiyala la:
ibi hibima: midi komodo nibamilateleniya:la:. * ⁸Numa:la:, Ya:su Kelisote
dopamo keba ka:na kemedenam, ebete ba:ma tetelo ba: ba:ba ka:na
ba:kaemedena, ba:bene ebete atumu emedena emedena tetelo hiya:ma:
a:keda:namene.

⁹Ba:bema: la: hidamo! Ya:sukunu malemale komodo duluhukuya:
puya:te ba:be ka:ka: mula: komoeno hibi komo iya:tulameheno, la:
ba:bi iya:tulamepino hiya:hiya: tabamo papamila:ha komodo hibo gabo
akududa:la:! Ba: hibila, ale tuputupulu kemedenam: Ya:sukunu malemale
komote aeno tepo ipuwono ukui na:kodakoduilamena, huiyatiya
puya:te hiya:hiya: baa: naha talona kukalamo da:papamila:halenaka,
ba:ba:te ibino kukala ta:matale komodo hido owalubi a:kuma:la:. * ¹⁰La:
iya:tawahala, aeno komo Yunapa:te Godokono pakala nopodo ebe kebe
genamalo kadikuminaka, hawa:goeno ilina ikamehopa:te adikumipino
kuba ododili mabuma: hiya:hiya: dabihole ilina Godotamo ba ikameho
koa:mo ba:bo emadolamenaka, ba:bema: ba:bi katene nahama: talona
konomote iba:godolo bitana. Huiyatiya numa:la:, Ya:suti keha pihigalo

* 13:4 Epe 5:5 * 13:5 Tutumu 31:6,8; Yos 1:5 * 13:6 Ohale 118:6 * 13:7 1Kol 4:16

* 13:9 Lom 14:17

ebeno ape hawa:goeno malemale ilinama: miditi Godotamo dikamiya, a hibima: midipa:godolo talona kitanaha: ba:be ikame komo kalakalago nahama:, iyo, puya:te pakala nopo ipuwane kikuliha: ba:moe talonate ibi kapiyatamo italama:na.

¹¹Ba:moe komo nemalagidolala:. A Yunapino iniwala:te Godoko kebolo kadikuminakui, ba:be genamoeno Talonanomo Habalo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawate tawakalubino kuba ododili komo egebolelamema: komo dabihole ilinoeno hawi Godotamo ba:bo ikamehonakui. Ba:bene ba:be atu tetelo komo okopa:te tawakalubino kuba ododili komo gobogobamo watalamema: ba:ma ka:na ododinakuya:, iba:te ba:bi ilinoeno ha:laha ape haba ipuwane uluhukulatelenakui koa:mo ba:bo nemadolamenakuya:.* ¹²Ba:moe mabuma: Ya:suti atumu ebena ape Godotamo ba ikame ebete Yelusalema ko haba ipuwane uluhukuti haba tamelo ba: dito nehoyia:, iyo, ba: ba:ba ka:na ebete ebena hawa:mo tawakalubino kuba ododili komo gobogobamo watalamiya: iba:te Godokono talonapima: keda:hanama:.* ¹³Ba:bema: wadiyala a hibima: midipa:te Ya:suku ba ta:mata, hibima: midiha:pino kapiyuimipa:te kebolo demedehona ale ba:be haba ipuwane ikuliti atu hilopo kalakalago ba:bo konelawema:nema:.* ¹⁴Ba: hibila, ba:moe hopo haba konomolo aeno Wiboha: Emede Habate hibilo kitanaha:, huiyatiya kalakala konomola, ale aeno tepo ipuwoeno baida:mo Hidonomo Haba numinama:, galane tetelo a ba:be Habalo emedena emedena tetelo ba:nemedehonama:.*

¹⁵Ba:bema: wadiyala a hiliyonomo hiya:hiya: tetelo Godoko aeno Kodawama: hawakala ba ka:mina, Ya:suti atamo da:hiduimia:miya: ba:be gabodo ebe ba:milimihonakoma:, mabu ale ebe milimiho komodo Godote hibi kalakala kolawema:ne, ebete dopamo tawakalubino hawa:goeno ilina ikameho komodo keba ka:na ka:lawenakui ba:ba ka:na.* ¹⁶Ba:gala la:le hidohido komo ba ododili la: ipuwalo etate eta kowalubima: ukui hidamo na:miya:tenakuya:la:, mabu ba:moi ododili komo ba: atumu hawa:goeno ilina ikameho komo huiyala, iyo, la:le ba:mako ododi komodo Godoko ba:kalakaluiminakomata.*

¹⁷Ba:gala la:eno sose watowatopi kokalakaluilamenama:, wadiyala la: ibino tabo ulihote na:papamila:hanala:. Numa:la:, iba:te du hegela hiliyonomolo la:eno tepo ipuwoeno ukui komokomo hidamo ulamelelamenata, mabu Godote tawakalubino komo danagilamelelamemene, ibi ubihinola ebete ba:ba tetelo ibino oko kubama: goe. Ba: hibila, keba tetelo iba:te ibino oko konomo ipuwalo la:godone eta temeteme da:lawemena:, ba:ba tetelo la: ba: atu temeteme

* 13:11 Hawi 16:27 * 13:12 Yon 19:17 * 13:13 Yun 12:2 * 13:14 Yun 11:10,16; 12:22

* 13:15 Ohale 50:14,23 * 13:16 Pil 4:18

ipuwalo kopola:nama:nemata, ba:bema: wadiyala la: la:eno ododili ipuwalo kalakala kapiya iba:tamo nikalamenakuya:la:.*

¹⁸Ba:bene la:eno toetoe tabo olamagimi ipuwalo wadiyala la:le na ba:gala nago oko dowatina a hiliyonomo Godotamo na:wadiya:paa:tenakuya:la:. Ba: hibila, aeno tepo ipuwoeno mulu ukuiti a kuba ododilipima: kaka:minaha, mabu a iya:tawahala aeno ubi komo ba: ba:ma ka:nala, ale hiliyonomo tetelo hidohido komo kapiya bododilinama:.* ¹⁹Ba:gala nale ba:moe eta komoma: la: konomamo toelameholemata, la:le na Godotamo nadipateniya:la: ebete gabo na:hiduima:mene nale la:tamo tiyolo kopuluhukuma:.

Buka Ododidawoeno Kuititi Tabo Komokomo

²⁰Ba: hibila, aeno Kodawa Ya:su Kelisote ebena sipi-goegoe Helonomo Ulamedawama: eda:na, mabu ebena hoe tetelo da:ka:ka:liya: ba:be hawiti Godokono emedena teteno nopo bekodakoduimina. Ba:bema: pote ebe hoe ipuwane dadipatiya:, ba:be Kodawa Godoko ba: tawakaluba:tamo hete dikalamena ba:be dawala,* ²¹wadiyala ebete hiliyonomo hidohido komo la:tamo nikalamenakamena:ta, la:le ebena heloamo ebena ubi komamo hibilo kopapamila:hanama:. Ba:gala Ya:su Kelisote atamo da:hiduimia:miya:, wadiyala Godote ba:be gabodo ebena hidonomo oko a ipuwalo nowatinamene, mabu ba: ba:ba ka:na ebe ha:kiya ebe ba kalakaluimina Ya:sugodolo awagaha komote emedena emedena tetelo nitanamene! Ba:moe tabo ba: hibila, ba:ba:la!

²²Ba:bema: hibima: midipi ekaka:la:, nale la: bekatoelameholemata, nale la:eno tepo ipuwoeno ukui owalubilima: ba:moe leta ipuwamo kebe tabo komokomo da:miya:temo, la: ba:bi komo hiliyonomo ulihoma: ubiha:ma: akeda:hala:, mabu hibila, nale ba:moe leta ipuwalo naeno tabo komokomo kaga:gilama:tepaheha:.

²³Ba:gala na ubila la: ba:moe eta komo niya:tawahala:. Gabomana:te aeno eta hibima: midi ekawi Timotiko du genamane dito oemiya:, ba:bema: ebete natamo tiyo da:pemene, ba:ba tetelo na eba:go la: ulamema: badi kopema:nema:.

²⁴Ba:bene la:eno hopo konomolo kebe watowatopa:te sose oko la:tamo dowatihona, wadiyala la: ibi hiliyonomatamo naeno nolata tabo na:noelamiya:la:. Ba:moe Itali hopolo demedehona ba:bi hibima: midipi ekaka:te ibino nolata tabo atumu la:tamo kapoelama:.

²⁵Wadiyala Godokono malemale komote la: hiliyonomagodolo nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

* 13:17 1Tes 5:12 * 13:18 Oel 24:16; 2Kol 1:12 * 13:20 Yel 32:40; Isi 37:26; 1Pit 2:25